

วารสาร

สังคมพัฒนศาสตร์

Journal of Social Science Development

P-ISSN: 2774-0412

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

E-ISSN:

Vol.7 No.2 (July - December 2024)

๑ วัตถุประสงค์

วารสารสังคมพัฒนศาสตร์ เป็นวารสารวิชาการของวัดสนธิ์ (นาสน) ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าและนำเสนอองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ โดยการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัยนักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย และสถาบันภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขาวิชาเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ ศาสนศึกษา ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี สังคมศาสตร์ทั่วไป การศึกษา รวมถึงสหวิทยาการ ด้านสังคมศาสตร์และและศาสตร์แห่งการพัฒนา โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลหรือองค์กร ทั้งภายในและภายนอกวัด เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย ประเภทบทความวิจัย และบทความวิชาการ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสังคมพัฒนศาสตร์จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer - reviewed) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารสังคมพัฒนศาสตร์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

๑ เจ้าของ

วัดสนธิ์(นาสน)

89 หมู่ 5 ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร.075-340-043 โทรสาร. 075-340-042 E-mail: suriya.sur@mcu.ac.th

๐๖ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต,ศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพวัชรบัณฑิต,ศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพปัญญาสุธี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครศรีธรรมราช

๐๗ บรรณาธิการบริหาร

นายอนุชิต ปราบพาล

วัดสนธิ์(นาสน), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

๐๘ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ

วัดสนธิ์(นาสน), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

๐๙ กองบรรณาธิการ

พระครูอรุณสุตาลังการ,รศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูสิริธรรมาภิรัต,ผศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

พระสาโรจน์ ธมมสโร,ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ศาสตราจารย์ ดร.ครองชัย หัตถา

นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ บัญโท

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

รองศาสตราจารย์ พัน ดอกบัว

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา แก้วหล้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนิศร ยืนยง

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระศิลป์ บุญทอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร.ประนอม การชนะนันท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ดร.มุกดาวรรณ พลเดช

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

ดร.อุทัย เอกสะพัง

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ดร.สุชาติพงษ์ ทรงทอง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2

พ.ต.อ.พิพากษ์ เกียรติกมลเศ

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

☯ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระไกรสร ปิยสีโล (ต้นทัพไทย)

วัดสนธิ์(นาสน)

พระดิศรณ์ ธีรปญโญ (สิงห์เพียง)

วัดสนธิ์(นาสน)

พระเกียรติศักดิ์ กิตติสกุโก (ข้าเกลี้ยง)

วัดศาลามีชัย

นายธีรวัฒน์ ทองบุญชู

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นายศักดิ์ดา หารเทศ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นายอภินันท์ คำหารพล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นางสาวปุณณดา จงละเอียด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นางสาวทิพย์วรรณ จันทรา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

☯ ฝ่ายกฎหมาย

นางสาวจรวพร เหมรังษี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

☯ ออกแบบปก

นายวินัย ธีระพิบูลย์วัฒนา

☯ จัดรูปเล่ม

พระบุญญฤทธิ์ ภทฺทจารี (ชูราศรี)

วัดสนธิ์(นาสน)

☯ โรงพิมพ์

หจก.กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

Tel. 075-466-031 Fax. 075-446-676

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2567 เล่มนี้เป็นปีที่ 7 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลัก เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index -TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารสังคมพัฒนา ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์ จักมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

นายอนุชิต ปราบพาล

บรรณาธิการวารสารสังคมพัฒนา

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
อาชีวศึกษาสู่แรงงานสร้างสรรค์เพื่อนวัตกรรมฐานภูมิปัญญา	1
VOCATIONAL EDUCATION: CREATIVE WORKFORCE FOR WISDOM-BASED INNOVATION	
ปริยศรี พรหมจินดา, ณชนก หล่อสมบุรณ์, มัดหมี่ ศรีธรรมมา	
การพัฒนาแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตาม พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทอง พัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4)	17
THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION MODEL FOR PROMOTING WORKING AND OCCUPATION FOR STUDENTS BASED ON THE ROYAL EDUCATIONAL POLICIES OF HIS MAJESTY KING RAMA 10 FOLLOWING DPSS MODEL ANGTHONGPATTANA SCHOOL (THE GOVERNMENT LOTTERY OFFICE 4)	
วันเพ็ญ ปราศรัย	
กลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำชุมชนประชาธิรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	31
STRATEGIES OF COMMUNITY MARKET MANAGEMENT: CASE STUDY BAN BOET LANG COMMUNITY, BANG BAI MAI SUBDISTRICT, MUEANG DISTRICT, SURATTHANI PROVINCE	
มุกดา ใจดี	
การพัฒนาแบบการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้ Game-based Learning บูรณาการ วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟัง อย่างมีวิจารณ์ญาณและการ คิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	45
DEVELOPMENT OF A THAI LANGUAGE TEACHING MODEL USING Game-based Learning, INTEGRATING SOUTHERN LOCAL LITERATURE TO PROMOTE STUDENTS' CRITICAL LISTENING AND ANALYTICAL THINKING ABILITIES GRADUATE DEGREE LEVEL SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY	
นิตาริน จุลวรรณ, มาเรียม นิลพันธุ์, ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม	
รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัด กรมส่งเสริมการเรียนรู้	56
THE ADMINISTRATIVE MODEL BASED ON THE KING'S PHILOSOPHY TO PROMOTE LIFELONG LEARNING OF LEARNING CENTERS UNDER THE DEPARTMENT OF LEARNING ENCOURAGEMENT	
รวารุช ไกรนที, ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์, สุพัฒนา หอมบุปผา	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	71

อาชีวศึกษาสู่แรงงานสร้างสรรค์เพื่อนวัตกรรมฐานภูมิปัญญา*

VOCATIONAL EDUCATION: CREATIVE WORKFORCE FOR WISDOM-BASED INNOVATION

ปรียศรี พรหมจินดา^{1*}, ณชนก หล่อสมบุญ², มัทหมี่ ศรีธรรมา³Priyasri Promchinda^{1*}, Nachanok Lohsomboon², Mudmee Sritunma³มหาวิทยาลัยศิลปากร ประเทศไทย¹Silpakorn University, Thailand¹โรงเรียนศศิภา ประเทศไทย²Sasipa School, Thailand²โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา) ประเทศไทย³The Demonstration School of Silpakorn University (Early childhood and Elementary), Thailand³

*Corresponding author E-mail: promchinda_p@su.ac.th

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเร่งผลักดันสู่การเป็นประเทศแห่งเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม เกิดความร่วมมือจากหลายภาคส่วน แต่ยังคงเผชิญความท้าทายในปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ประเทศไทยจึงนำเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยใช้จุดเด่นจากมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และยังเผชิญปัญหาสัดส่วนแรงงานสร้างสรรค์ที่ลดลงและแรงงานสร้างสรรค์ด้านเทคโนโลยีมีสัดส่วนต่ำ การศึกษาที่ให้ผู้เรียนสร้างอาชีพจากภูมิปัญญาและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีลักษณะ 1) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) การเรียนรู้แบบสืบเสาะแบบชี้นำ (Guided Inquiry Learning) 3) การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ 4) การเรียนรู้แบบบูรณาการ (Teaching Factory Learning TEFA) บูรณาการการผลิต อุตสาหกรรม และการบริการ 5) การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และ Design Thinking 6) การเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างประเทศ (Collaborative Online International Learning) การสร้างแรงงานสร้างสรรค์ยุคใหม่คือการพัฒนาเยาวชนอาชีวศึกษาและผู้สอนให้มีประสบการณ์จริงในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ สอดคล้องกับนโยบายของการอาชีวศึกษาที่มุ่งผลิตอาชีวะสมรรถนะสูง จากความพร้อม 1) จำนวนผู้เรียนและกำลังการผลิต 2) ความหลากหลายของประเภทวิชาชีพ 3) ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เครือข่ายการศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมฐานภูมิปัญญาในท้องถิ่น ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเน้นการบูรณาการหลักสูตรและวิจัย สถาบันการอาชีวศึกษามุ่งพัฒนาทักษะปฏิบัติ และหน่วยงานการศึกษาตลอดชีวิต แนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยสู่การเป็นชาติแห่งนวัตกรรมด้วยการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา คุณภาพผู้เรียนและความพร้อมผู้สอน สร้างการมีส่วนร่วมกับภาคอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ พัฒนาระบบนิเวศจัดตั้งกองทุน เชื่อมโยงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้สอดคล้องเศรษฐกิจสร้างสรรค์

คำสำคัญ: อาชีวศึกษา, เศรษฐกิจสร้างสรรค์, นวัตกรรม, ภูมิปัญญา, นวัตกรรมฐานภูมิปัญญา

Abstract

Thailand is accelerating its transformation towards an innovation-based economy with cooperation from various sectors. However, the country still faces social, economic, and technological challenges. Thailand has adopted the creative economy approach as a development strategy, leveraging its cultural heritage and wisdom to create added value. Nevertheless, it faces declining proportions of creative workforce and low representation in technological creative industries. Education that enables learners to build careers from local wisdom and creative economy encompasses: 1) Promotion of lifelong learning, 2) Guided inquiry learning, 3) Hands-on learning, 4) Teaching Factory Learning (TEFA) integrating production, industry, and services, 5) Utilization of technology, innovation, and Design thinking, and 6) Collaborative Online International Learning. Developing new-generation creative workforce involves enhancing vocational students' and instructors' real-world experience in creative industries, aligning with vocational education policies aimed at producing high-competency graduates. This is supported by: 1) Student enrollment and production capacity, 2) Diversity of professional fields, and 3) Government support. Educational networks for developing local wisdom-based innovations include Rajabhat Universities focusing on curriculum integration and research, vocational education institutes emphasizing practical skills development, and lifelong learning agencies. Approaches to promote creative economy and support Thailand's development towards an innovative nation through education include: developing vocational curricula, improving student quality and instructor readiness, building sustainable industry partnerships, creating economic opportunities, developing ecosystems, establishing funds, and aligning with the National Economic and Social Development Plan to correspond with creative economy initiatives.

Keywords: Vocational Education, Creative Economy, Innovation, Local wisdom, Wisdom-based Innovation

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566-2570) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานของหลักการที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิด Resilience เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (SDGs) และโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio - Circular Green Economy) เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้าเศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ให้ก้าวจากการเป็นประเทศอุตสาหกรรมสู่การเป็นประเทศแห่งเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยประเทศไทยเร่งฟื้นฟูภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ และการกำหนดบทบาทประเทศไทยในเวทีโลกเพื่อรับมือ

เศรษฐกิจโลกแบบแบ่งขั้ว (Decoupling) เป็นผลจากความขัดแย้งระหว่างชาติมหาอำนาจที่ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น (ยุทธฤทธิ์ บุนนาค และคณะ, 2564) เป็นที่มาของการสนองนโยบายเร่งด่วนจากหลายภาคส่วน เช่น 1) ภาคสังคม การเตรียมพร้อมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแบบสมบูรณ์ (Aged Society) ของประเทศไทยที่กำลังมีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากร แสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชากรวัยทำงานลดลง 2) ภาคเศรษฐกิจ การวางรากฐานเศรษฐกิจดิจิทัลเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ในฐานะเมืองนวัตกรรม และการเชื่อมโยงเมืองที่มีศักยภาพเพื่อกระจายองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมไปสู่ภูมิภาค 3) ภาคการศึกษา มุ่งเน้นผลิตและพัฒนาทักษะกำลังคนให้มีคุณสมบัติสอดคล้องกับเศรษฐกิจใหม่ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน มีงานทำตรงสาย มีรายได้เหมาะสมทั้งวิชาการและสายอาชีพ โดยจะส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรมโดยไม่ลืมหักเหงาของตน

จากการจัดอันดับดัชนีนวัตกรรมโลก Global Innovation Index (GII) ปี 2024 โดยองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 41 ของโลก และเป็นลำดับที่ 3 ของอาเซียน ในขณะที่ประเทศกลุ่มอาเซียน เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มีพัฒนาการที่ก้าวกระโดดจากอดีตอย่างมาก (World Intellectual Property Organization, 2024) สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในการแข่งขันเพื่อก้าวสู่การเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมของไทยในกลุ่มอาเซียน ทั้งนี้การเป็น “ชาติแห่งนวัตกรรม” ยังต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะโลกสมัยใหม่ และมีระบบนิเวศนวัตกรรมของเมืองที่สนับสนุนให้เยาวชนเติบโตเป็นนวัตกรรม มุ่งบประมาณสนับสนุนในการบริหารระบบการศึกษาและเทคโนโลยีให้ทัดเทียมนานาชาติ ซึ่งปัจจุบันงานวิจัยสิ่งประดิษฐ์ที่คิดค้นโดยคนไทยมีอุปสรรคในการต่อยอดนวัตกรรม ทำให้ไม่มีผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานทันต่อกระแสโลก (ผดุงศักดิ์ รัตนเดโช, 2566) แต่กระนั้นประเทศไทยยังมีจุดเด่นที่เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรม ดังที่สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของงานฝีมือและหัตถกรรม ในอนาคต โอกาสในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม และกระแสความนิยมการผนวกเทคโนโลยีในการสร้างสรรค์งานฝีมือที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อมูลของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NIA) ที่ระบุถึงอุตสาหกรรมที่โดดเด่นของประเทศไทยด้านการส่งออกสินค้าสร้างสรรค์ เช่น ผลงานศิลปะ งานออกแบบ งานหัตถกรรมต่าง ๆ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2565)

จากนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” ของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้กำหนดแนวคิด “ประเทศไทยมั่นคง ร่ำรวย ด้วยมืออาชีพ” มุ่งพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สร้างรายได้ระหว่างเรียน และผลิตแรงงานทักษะสูงเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แม้จะเผชิญความท้าทายด้านการปรับหลักสูตร คุณภาพการศึกษา และความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง แต่มีความพยายามแก้ปัญหาผ่านความร่วมมือกับภาคเอกชนและการสนับสนุนจากภาครัฐ บทความนี้จึงนำเสนอแนวทางการรับมือด้านการศึกษาก่อนเยาวชนอาชีวศึกษาและวัยแรงงานด้านศิลปะ หัตถศิลป์ และภูมิปัญญาศิลปะ ให้สามารถสร้างงานและรายได้ รวมถึงแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยสู่การเป็น “ชาติแห่งนวัตกรรม” อย่างยั่งยืน

เส้นทางสู่ “ชาติแห่งนวัตกรรม”

ดัชนีนวัตกรรมโลก Global Innovation Index (GII) ประจำปี 2024 โดยองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 41 ของโลกและอยู่ในอันดับที่ 3 ของอาเซียน ทั้งนี้การมุ่งสู่การเป็น “ชาติแห่งนวัตกรรม” (Innovation Nation) ต้องอาศัยความเข้มแข็งของภาคเอกชนโดยมีภาครัฐสร้างการรับรู้เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันเพื่อก้าวสู่ดัชนีนวัตกรรมโลก Global Innovation Index (GII) อันดับที่ 30 ภายในปี 2573 (World Intellectual Property Organization, 2024) และเพื่อสร้างความพร้อมในการขับเคลื่อนนวัตกรรมไทยให้เติบโตอย่างก้าวกระโดดในระดับสากล กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ได้กำหนดวาระสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ 6 ประเด็น ได้แก่ 1) กำหนดให้ภาครัฐเร่งส่งเสริมนวัตกรรมด้านใหม่ (Innovation Sandbox and Accelerator) 2) เร่งการเติบโตในการลงทุนทางนวัตกรรมเชื่อมกับการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 3) กระตุ้นกิจกรรมและสร้างฐานข้อมูลตลาดนวัตกรรมและตลาดทุนทางเทคโนโลยี 4) เพิ่มจำนวนวิสาหกิจฐานนวัตกรรมเพื่อการปฏิรูปโครงสร้างทางธุรกิจ 5) กระตุ้นการจดทะเบียนและใช้ประโยชน์สิทธิบัตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ และ 6) เพิ่มจำนวนนวัตกรรมฐานความคิดสร้างสรรค์และวัฒนธรรม (ไทยรัฐออนไลน์, 2566a) แต่กระนั้น ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายของศักยภาพวัยแรงงาน ทั้งข้อจำกัดด้านกำลังการผลิตและทักษะจำเป็นในยุคดิจิทัล

ความท้าทายของแรงงานในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์

รัฐบาลไทยกำหนดแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มุ่งเน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนฐานความรู้และความคิดสร้างสรรค์โดยนำเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาเป็นแนวคิดในการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ (Creative Product) ที่มีรากฐานจากภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค (Hawkins, J., 2011) โดยคงเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้ร่วมสมัยเพื่อพัฒนาสู่การเพิ่มมูลค่า (Value Creation) ของผลิตภัณฑ์และบริการ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไทยให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีการถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่ชุมชนที่มีอัตลักษณ์โดยมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมไทย มีมูลค่ารวม 188,909.74 ล้านบาท และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นหากได้ส่งเสริมกำลังการผลิตจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจอย่างยิ่ง (สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน), 2566)

ตั้งแต่ปี 2565 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์โดยจะมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และคาดว่าในปี 2576 จะเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุระดับสุดยอดคือประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด ปรากฏการณ์ดังกล่าวสร้างผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มคนวัยแรงงานที่ต้องมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น คาดการณ์ว่า ในปี 2579 ประเทศไทยจะมีสัดส่วนของกำลังแรงงาน ผู้สูงอายุ และเด็กคือ 2 : 1 : 1 แสดงถึงการพึ่งพิงวัยแรงงานที่จะเพิ่มขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อกำลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจเนื่องจากปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจคือกำลังคน (สำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.), 2564) สอดคล้องกับข้อมูลของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย หรือ TDRI รายงานว่า แรงงานสร้างสรรค์ของไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันมีอายุ 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 52 ในขณะที่แรงงานที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ 22

เท่านั้น สะท้อนถึงการทำทลายด้านแรงงานสร้างสรรค์ของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ไทย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), 2564) เกิดการทำทลายในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ยุคดิจิทัล โดยแรงงานอายุ 40 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มประสบปัญหาด้านทักษะดิจิทัลที่จำเป็นและเสี่ยงต่อการถูกทดแทนด้วยเทคโนโลยี รวมถึงการขาดแคลนแรงงานรุ่นใหม่ที่เป็นกำลังสำคัญในการสร้างนวัตกรรมและความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ไทยในระดับสากล (AlphaBeta for Google, 2564)

การแบ่งตามประเภทแรงงานสร้างสรรค์ มีสัดส่วนดังนี้ 1) สาขาเฟอร์นิเจอร์และของใช้ในบ้านร้อยละ 31 2) สาขาหัตถกรรมร้อยละ 18 3) สาขาเครื่องประดับร้อยละ 13 4) สาขาการโฆษณาร้อยละ 9 5) สาขาศิลปะการแสดงร้อยละ 7 6) สาขาสื่อใหม่ร้อยละ 6 7) สาขาสื่อสิ่งพิมพ์ร้อยละ 5 8) สาขาทัศนศิลป์ร้อยละ 5 9) สาขาสื่อสตรีทอาร์ตร้อยละ 4 และ 10) สาขาสถาปัตยกรรมร้อยละ 2 จากข้อมูลจะเห็นว่า ในตลาดแรงงานสาขาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทันสมัย เช่น สาขาสื่อใหม่ร้อยละ 6 และสาขาสื่อสตรีทอาร์ตร้อยละ 4 มีสัดส่วนต่ำเมื่อเทียบกับสาขาอื่น ๆ ส่งผลให้ขาดโอกาสการเติบโตในตลาดแรงงานดิจิทัล ขณะที่งานหัตถกรรมร้อยละ 18 และเฟอร์นิเจอร์ร้อยละ 31 เสี่ยงถูกแทนที่ด้วยระบบอัตโนมัติ และอาจไม่สามารถดึงดูดแรงงานรุ่นใหม่ที่น่าสนใจด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ในขณะที่พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปเน้นการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น โดยต้องการสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมสามารถปรับแต่งได้ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล หรือมีประสบการณ์เสมือนจริง ส่งผลให้งานฝีมือแบบดั้งเดิมลดความสำคัญลง หากแรงงานสร้างสรรค์ไม่ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงนี้ อาจสูญเสียโอกาสในตลาดแรงงาน

นอกจากนี้ ยังคงมีความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงเทคโนโลยีและการฝึกอบรมทักษะดิจิทัลในบางพื้นที่ทำให้แรงงานบางส่วนถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยียังคงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (IoT) ทำให้แรงงานต้องพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้สามารถทำงานร่วมกับเทคโนโลยีเหล่านี้และต้องใช้ทักษะดิจิทัลเพื่อสามารถแข่งขันในตลาดแรงงานได้ (ฐิตินา ชูเชิด, 2567)

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการศึกษา

เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาประเทศของเอเชียในศตวรรษที่ 21 โดยหลายประเทศได้ใช้ระบบการศึกษาเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนจนประสบความสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากกรณีศึกษาต่อไปนี้

ประเทศอินโดนีเซีย อินโดนีเซียขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ผ่านการนำ Teaching Factory Learning (TEFA) มาใช้ในสถานศึกษาระดับมัธยมปลายและอาชีวศึกษา TEFA เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่บูรณาการกระบวนการผลิตอุตสาหกรรมและการบริการเข้ากับการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในการผลิตสินค้าคุณภาพและประเมินผลลัพธ์ในระบบอุตสาหกรรม การส่งเสริมให้เยาวชนฝึกเป็นผู้ประกอบการผ่านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และเรียนรู้เทคโนโลยีเพื่อสร้างนวัตกรรม (Hasanah, H. & Malik, M. N., 2018) ถือเป็นการลงทุนทางการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจและให้ผลตอบแทนในระยะยาว

ประเทศสิงคโปร์ พัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการใช้รูปแบบการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาประเทศ โดยมีแนวทางและกลยุทธ์ที่ชัดเจน ด้วยการบูรณาการความคิดสร้างสรรค์ในระบบการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมผ่านระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูง โดยมีการส่งเสริมให้เกิด

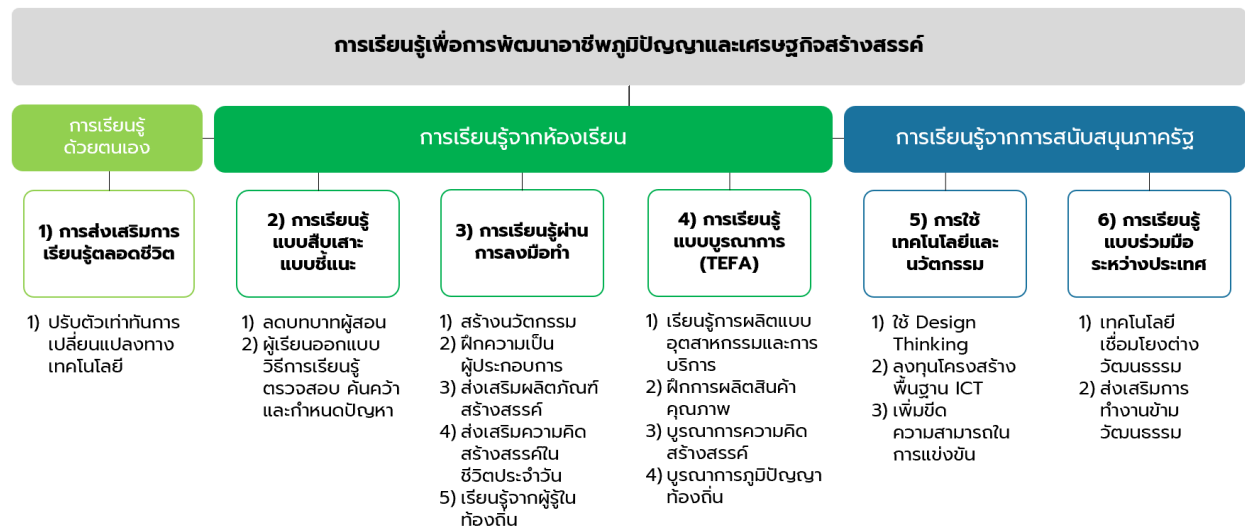
"ความคิดสร้างสรรค์ในชีวิตประจำวัน" และนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม การใช้ design thinking เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน (Tan, C. et al., 2020) และส่งเสริมความคิดอิสระและความคิดสร้างสรรค์ มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงจากระบบที่เน้นการท่องจำไปสู่ระบบที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยเน้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและความพร้อมที่จะทดลองสิ่งใหม่ ๆ (Wei, Y. et al., 2008) นอกจากนี้ รัฐบาลยังให้อิสระโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอน พร้อมทั้งลงทุนพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อรองรับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยความรู้และนวัตกรรม (Mok, Ka. Ho., 2016)

ประเทศญี่ปุ่น ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสูงเพื่อสร้างบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เน้นการศึกษาแบบบูรณาการ สร้างทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แรงงานสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาในมหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัย เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ การพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ผ่านการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเติบโตของ GDP ในภาคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ นอกจากนี้ยังบูรณาการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอน จัดกิจกรรมนอกหลักสูตรที่ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากผู้รู้ในท้องถิ่นโดยตรง ผ่านกิจกรรมเช่นการสัมภาษณ์หรือการฝึกงาน ซึ่งช่วยให้เยาวชนได้เรียนรู้และซึมซับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์องค์ความรู้ดั้งเดิมและสร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรม (Qian, W., 2020)

ญี่ปุ่นยังใช้กลยุทธ์สำคัญ สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนท้องถิ่น ในการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ส่งเสริมการส่งออกสินค้าและบริการสร้างสรรค์ผ่านนโยบายและมาตรการสนับสนุนต่าง ๆ พัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ การดำเนินกลยุทธ์เหล่านี้ช่วยบูรณาการช่วยผลักดันให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของญี่ปุ่นเติบโตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (Effendi, T. D., 2019); (Qian, W., 2020)

การพัฒนาการอาชีพภูมิปัญญาและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการศึกษาจากกรณีศึกษาในเอเชีย มีลักษณะดังนี้ 1) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้แรงงานสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี 2) การเรียนรู้แบบสืบเสาะแบบชี้นำ (Guided inquiry learning) เป็นวิธีการเรียนรู้เชิงลึกที่ผู้เรียนออกแบบวิธีการสำรวจ ตรวจสอบ ค้นคว้าด้วยตนเอง และกำหนดปัญหา ผู้สอนลดบทบาทหน้าที่เพื่อให้ผู้เรียนมีบทบาทมากขึ้น 3) การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ ส่งเสริมให้น้องๆ ได้รับความรู้ของกระบวนการผลิตและฝึกเป็นผู้ประกอบการไปสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในชีวิตประจำวัน สนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากผู้รู้ในท้องถิ่นโดยตรง 4) การเรียนรู้แบบบูรณาการ (Teaching Factory Learning TEFA) บูรณาการด้านการผลิต อุตสาหกรรม และการบริการเข้ากับการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ การบูรณาการความคิดสร้างสรรค์ในระบบการศึกษา และบูรณาการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอน 5) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การใช้ Design thinking

เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 6) การเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างประเทศ (Collaborative Online International Learning (COIL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงผู้เรียนจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และส่งเสริมการทำงานข้ามวัฒนธรรม

ภาพที่ 1 การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพภูมิปัญญาและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

อาชีวศึกษากำลังสำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ยุคใหม่

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551 มาตราที่ 4 ระบุว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษา และมีการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน ระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ยึดหลักคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทยประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566)

กระทรวงศึกษาธิการภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้เสนอแนวคิด “เรียนดี มีความสุข” มีเป้าหมายเพื่อให้สถานศึกษาร่วมกันยกระดับคุณภาพการศึกษา และได้มุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดนโยบายเร่งด่วนและจุดเน้น 9 ข้อ ได้แก่ 1) การบริหารงานบุคคลและวิทยฐานะของข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และข้าราชการพลเรือน 2) ยกระดับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในทุกระดับการศึกษา 3) ยกระดับโครงการอาชีวะ อยู่ประจำเรียนฟรีมีอาชีพ 4) ขับเคลื่อนโครงการทวิศึกษาแนวใหม่ 5) ขับเคลื่อนศูนย์อาชีวะช่วยประชาชน 6) ขับเคลื่อนศูนย์ความปลอดภัย 7) ปฏิรูปกลุ่มวิทยาลัยเกษตรและประมง 8) ประชาสัมพันธ์สร้างภาพลักษณ์อาชีวศึกษา และ 9) ปรับปรุงกฎ ประกาศ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเน้นการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อการพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิด “ประเทศไทยมั่นคง ร่ำรวย ด้วยมืออาชีวะ” (ไทยรัฐออนไลน์, 2566b)

จากเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนอาชีวศึกษากลายเป็นกำลังสำคัญเพื่อรองรับการเติบโตและความต้องการของภาคเศรษฐกิจทั้งในด้านอุตสาหกรรมและบริการ เนื่องจากมีประสบการณ์โดยตรงในเชิงปฏิบัติ มีความพร้อมในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของประเทศ ด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านกำลังการผลิตในพื้นที่ ปัจจุบันมีสถาบันอาชีวศึกษาในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจำนวน 433 แห่ง ครอบคลุมทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566)
2. ด้านความหลากหลายของวิชาชีพ ในปี 2565 อาชีวศึกษา เปิดสอนทั้งสิ้น 15 ประเภทวิชาชีพ ได้แก่ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริหารธุรกิจ ศิลปกรรม คหกรรม เกษตรกรรม ประมง อุตสาหกรรมท่องเที่ยว อุตสาหกรรมสิ่งทอ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อุตสาหกรรมบันเทิงและดนตรี พาณิชยนาวิเทคโนโลยีและนวัตกรรม เกษตรอุตสาหกรรม มีผู้เรียนทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวนกว่า 992,991 คน
3. ด้านการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ จากจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อจัดตั้งศูนย์บริการอาชีวศึกษาช่วยประชาชนและกิจกรรมเพื่อชุมชน ได้รับการสนับสนุนและขยายผลไปหลายจังหวัด (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566)

นโยบายพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงสอดคล้องกับสถานการณ์การขาดแคลนแรงงานสร้างสรรค์อายุต่ำกว่า 30 ปีในประเทศไทย อย่างไรก็ตามอาชีวศึกษาไทย ยังคงต้องรับมือกับความท้าทายหลายประการให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ดังนี้

1. การเชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน พบว่าหลักสูตรการเรียนการสอนในหลายสถานศึกษา ยังไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ตลาดแรงงานต้องการบุคลากรที่มีทักษะด้านดิจิทัลมากขึ้น รวมถึงความต้องการในการทำงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้สถานศึกษาต้องปรับหลักสูตรเพื่อให้พร้อมต่ออุตสาหกรรมเศรษฐกิจสีเขียว เช่น การพัฒนาทักษะการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ศิริวรรณ สืบบุญการณ, 2567)
2. ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษา พบว่ายังมีข้อจำกัดทั้งด้านการเรียนการสอน คุณภาพผู้สอน และอุปกรณ์ฝึกที่ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่ขาดแคลนทรัพยากร ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างภูมิภาคและกระทบต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวม (อรรถพล สังขวาสี, 2564)
3. ความร่วมมือกับภาคเอกชนในการสร้างกำลังคนที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน พบว่ารูปแบบความร่วมมือที่ไม่ชัดเจนและขาดความยั่งยืน การทำงานร่วมกันมักเป็นการฝึกอาชีพระยะสั้นส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาไม่มีความมั่นคงในสายงาน และภาคเอกชนบางส่วนยังขาดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการศึกษา (อรรถพล สังขวาสี, 2564)

การพัฒนาระบบอาชีวศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและครอบคลุมในทุกมิติ พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะเชื่อมโยงกับตลาดแรงงานและแนวโน้มในอนาคต วางแผนพัฒนาคุณภาพหลักสูตรและครูผู้สอน ให้มีความเชี่ยวชาญตรงด้านแรงงานสร้างสรรค์ ทั้งผู้เรียนและผู้สอนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างความร่วมมือในระยะยาว มีการลงทุนในอุปกรณ์และเทคโนโลยี กระจายทรัพยากรอย่างเท่าเทียมตามความต้องการพื้นที่ สร้างเครือข่าย

แบ่งปันทรัพยากรระหว่างสถาบัน หมุนเวียนผู้เชี่ยวชาญสู่พื้นที่ขาดแคลน สร้างระบบติดตามประเมินผลและปรับปรุงแผนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมอาชีวศึกษาในการเป็นกำลังสำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ยุคใหม่

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและโอกาสในการเติบโตของอุตสาหกรรมงานฝีมือและหัตถกรรมในอนาคต ดังนี้ 1) โอกาสในการเชื่อมโยงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเศรษฐกิจสร้างสรรค์เข้ากับความต้องการของผู้บริโภคที่มีแนวโน้มเปลี่ยนไปให้มีความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และยังเลือกใช้สินค้าที่มีความยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น 2) การสร้างสรรค์งานฝีมือที่นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง (Digital Crafts Trend) เช่น การใช้เครื่องพิมพ์ 3 มิติออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ 3) การนำเครื่องจักรเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อความเร็วและได้มาตรฐาน ซึ่งระบบดิจิทัลเป็นทางเลือกที่ช่วยต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นรูปธรรมอีกขั้นได้ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน), 2564)

แนวโน้มเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างทักษะหัตถกรรมดั้งเดิมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งเป็นโอกาสการพัฒนาอาชีวศึกษาและแรงงานสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดและผู้บริโภคในอนาคต

นวัตกรรมฐานภูมิปัญญา

นวัตกรรมคือการใช้ความรู้ที่จำเป็นและศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้ความคิดสร้างสรรค์ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงก่อให้เกิดคุณค่าที่ผู้ใช้งานนวัตกรรมได้รับประโยชน์ หรือก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคม ซึ่งนวัตกรรมเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2562) ในขณะที่ภูมิปัญญาคือ องค์ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถของคนในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจากการสั่งสมประสบการณ์และความรู้ดั้งเดิมมายาวนาน มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่า ทางวัฒนธรรม จึงอาจกล่าวได้ว่า นวัตกรรมฐานภูมิปัญญาเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ประสบการณ์ และความเข้าใจทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมในท้องถิ่นเพื่อสร้างแนวความคิดเชิงนวัตกรรมที่นำมาสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศในการรับมือความท้าทายในปัจจุบัน ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่อาศัยมรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทย นวัตกรรมภูมิปัญญามีรูปแบบเฉพาะตามแต่ละท้องถิ่น ผ่านการสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับความต้องการหลากหลายของผู้บริโภคในปัจจุบัน การสร้างองค์ความรู้ในการออกแบบภูมิปัญญา เป็นความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งเป็นความรู้แบบฝังลึก (Tacit Knowledge) การพัฒนานวัตกรรมจากภูมิปัญญาจึงต้องอาศัยการทำความเข้าใจจากประสบการณ์จริงร่วมกับชุมชนเจ้าของภูมิปัญญา เช่น การลงพื้นที่และการพัฒนานวัตกรรมที่มีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจในคุณค่าของภูมิปัญญา (อรัญ วานิชกร, 2559)

นวัตกรรมฐานภูมิปัญญาเป็นกลไกสำคัญในการบูรณาการความรู้ดั้งเดิมเข้ากับแนวคิดโลกยุคใหม่เพื่อรับมือความท้าทายทางเศรษฐกิจ การพัฒนานวัตกรรมฐานภูมิปัญญามีความสำคัญต่อประเทศด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านสังคมและวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการเสริมสร้างความสัมพันธ์ของชุมชนให้เข้มแข็งผ่านความคิดริเริ่มที่อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและความรับผิดชอบร่วมกัน ช่วยให้ชุมชน ฝ่าฟันวิกฤตเศรษฐกิจ และเป็นโอกาสที่ภาครัฐจะสามารถกำหนดนโยบาย สร้างสิ่งจูงใจในการสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมบนพื้นฐานภูมิปัญญา รวมถึงส่งเสริมความรู้ดั้งเดิมของชุมชน ความรู้สมัยใหม่ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม การผสมผสานระหว่างหัตถกรรมดั้งเดิม

และการผลิตแบบอุตสาหกรรมก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์นวัตกรรมที่ช่วยสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมและพัฒนาท้องถิ่นไปพร้อมกัน

2. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การพัฒนานวัตกรรมจากภูมิปัญญาเป็นการบูรณาการความรู้ทางนิเวศวิทยาจากบรรพบุรุษเข้ากับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ริเริ่มโครงการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การแปรรูปขยะเพื่อนำมาใช้เป็นวัสดุทดแทน การปลูกพืชที่เป็นวัสดุในการผลิตหัตถกรรมเพื่อทดแทนส่วนที่นำมาใช้ในการผลิต ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดเศรษฐกิจสีเขียวและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเพื่อการเป็นประเทศแห่งเศรษฐกิจฐานนวัตกรรมอย่างแท้จริง

3. ด้านเศรษฐกิจ การแข่งขันในตลาดโลก ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาเชิงพาณิชย์ สร้างความตื่นตัวทางเศรษฐกิจหลายประการ อาทิ การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพิ่มมูลค่าและเอกลักษณ์ให้สินค้าการสร้างโอกาสทางธุรกิจ เป็นโอกาสที่วิสาหกิจชุมชนและธุรกิจขนาดเล็กใช้จุดแข็งด้านภูมิปัญญา การสร้างงานในท้องถิ่นและกระจายรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมการส่งออก เพิ่มศักยภาพในการส่งออกด้วยสินค้าที่มีความแตกต่างและมูลค่าเพิ่ม

4. ด้านการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เนื่องจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาส่งผลเกี่ยวข้องกับกฎหมาย มีแนวโน้มการตื่นตัวในหลายประการ อาทิ 1) การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเพื่องานสร้างสรรค์ทางศิลปะและวรรณกรรม 2) การคุ้มครองการประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่พัฒนา 3) การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองที่ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 4) การกำหนดมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา ควบคุมคุณภาพและความปลอดภัย รวมถึงมีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (สำนักข่าวไทย, 2567)

5. ด้านองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมในท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาทักษะและสร้างโอกาสในการจ้างงาน การลงทุนในโครงการพัฒนาทักษะตามภูมิปัญญาท้องถิ่น และยังเป็นโอกาสที่ภาครัฐจะส่งเสริมการฝึกอบรม หัตถกรรมและทักษะแบบดั้งเดิมที่พัฒนาแรงงานในท้องถิ่น เกิดการโอนถ่าย เผยแพร่องค์ความรู้และประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่สนับสนุนธุรกิจท้องถิ่น และยังพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นวัตกรรมจากภูมิปัญญาในระดับชุมชนจึงเป็นจุดเริ่มต้นการสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็กและวิสาหกิจชุมชนที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น AI และ IoT กับภูมิปัญญาดั้งเดิม ซึ่งเป็นแนวโน้มในการพัฒนานวัตกรรมในโลกยุคใหม่ที่ท้าทายอย่างยิ่ง (The Nation, 2566)

จะเห็นได้ว่า การใช้วัฒนธรรมบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างความหลากหลายทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในชุมชนได้อย่างยั่งยืน การพัฒนานวัตกรรมฐานภูมิปัญญายังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยการผสมผสานความรู้ดั้งเดิมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดโลก อย่างไรก็ตาม การพัฒนานวัตกรรมฐานภูมิปัญญา ยังคงต้องการความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานภาคการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

เครือข่ายการศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมฐานภูมิปัญญา

แนวโน้มของการพัฒนาประเทศตั้งอยู่บนฐานของการพัฒนาคนและการพัฒนาศักยภาพชุมชน เมื่อชุมชนเข้มแข็งก็จะสร้างเศรษฐกิจและสังคมที่เจริญก้าวหน้าซึ่งการศึกษาจะเป็นเครื่องมือสำคัญ การสร้างเครือข่ายทาง

การศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมฐานภูมิปัญญาจึงควรเกิดจากความร่วมมือขององค์กรภาคการศึกษาที่มีความพร้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน มีบทบาทในการสร้างความมั่นคงในพื้นที่มีองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ มีการจัดการความรู้ท้องถิ่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์โดยตรง (ภาณุวัฒน์ ภัคดิวงศ์, 2561) องค์ประกอบเหล่านี้จะก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพคนและชุมชนสอดคล้องกับแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์กรภาคการศึกษาดังกล่าว ประกอบด้วย

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่บูรณาการองค์ความรู้สู่ส่วนนวัตกรรมในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ และเป็นพื้นที่ของท้องถิ่นประสานความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ในการพัฒนาท้องถิ่นให้บรรลุเป้าหมายสู่สากล ทั้งสิ้น 38 แห่งทั่วประเทศ มีความโดดเด่นในการสร้างเครือข่ายและนวัตกรรมภูมิปัญญา ดังนี้ (สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2562) 1) บูรณาการหลักสูตรและถ่ายทอดความรู้ร่วมกันระหว่างสถาบัน และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและการพัฒนานวัตกรรม 2) วิจัยและพัฒนานวัตกรรมจากภูมิปัญญา 3) ส่งเสริมการวิจัยร่วมกับชุมชน พัฒนาทักษะและการฝึกอบรม โดยจัดโครงการฝึกอบรมร่วมกันที่ผสมผสานทักษะวิชาการ ทักษะปฏิบัติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่น และพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้

2. สถาบันการอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ทั่วประเทศจำนวน 433 สถานศึกษา เข้าถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เปิดสอนประเภทวิชาชีพที่หลากหลาย เน้นการฝึกปฏิบัติและการทำงานบูรณาการจริงให้สามารถปรับตัวตามความผันผวนของโลกยุคใหม่ เรียนรู้การสืบทอดและบูรณาการความรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิมและสมัยใหม่เข้าด้วยกัน การเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี ซึ่งสถาบันการอาชีวศึกษาจะเป็นแหล่งผลิตบุคลากรสายอาชีพที่เชี่ยวชาญชำนาญงาน เข้าสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ดังนี้ 1) มีศักยภาพสูงในการพัฒนาทักษะปฏิบัติ ส่งผลให้นักศึกษามีความชำนาญในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี 2) การเรียนการสอนแบบ Project-Based ที่แก้ปัญหาจริงในชุมชนหรืออุตสาหกรรม บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการและส่งเสริมการมีอาชีพ 3) การเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและเข้าใจความต้องการของตลาดแรงงานและเทคโนโลยี 4) ผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2551)

3. หน่วยงานการศึกษาตลอดชีวิตที่ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชุมชนในท้องถิ่น มุ่งบูรณาการความรู้จากการดำรงชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้ จากการใช้องค์ความรู้หรือภูมิปัญญาในชุมชนร่วมกับเทคโนโลยีพื้นฐานที่เหมาะสม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมและใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามวิถีชุมชน อาทิ หน่วยงานการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาตลอดชีวิต มีศักยภาพในการเป็นพัฒนานวัตกรรมฐานภูมิปัญญา ดังนี้ 1) เปิดโอกาสให้คนทุกช่วงวัยเข้าถึงการเรียนรู้ จึงมีความยืดหยุ่นและการหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานได้อย่างรวดเร็ว 2) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3) การเชื่อมโยงกับชุมชนและแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนานวัตกรรมที่สนองความต้องการของชุมชน ผสมผสานความรู้หลากหลายศาสตร์ มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาครัฐ เอกชน และชุมชน 4) ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของ

ตลาดแรงงาน 5) การอนุรักษ์ ต่อยอด ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สู่การต่อยอดเป็นนวัตกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

กลไกสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมฐานภูมิปัญญาคือความร่วมมือจากเครือข่ายองค์กรภาคการศึกษาโดยใช้จุดเด่นและองค์ความรู้สำคัญเชื่อมต่อและร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมฐานภูมิปัญญา ตามความเชี่ยวชาญเพื่อเติมเต็มซึ่งกันและกัน ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ อุตสาหกรรม และชุมชน ในการพัฒนานวัตกรรมครบทุกมิติ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ที่สมบูรณ์ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งนี้แนวทางการส่งเสริมอาชีวศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยศิลปะและนวัตกรรมฐานภูมิปัญญา สรุปได้ดังภาพที่ 2

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน	สภาพปัญหา	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13	แนวทางการพัฒนาสอดคล้องเศรษฐกิจสร้างสรรค์
1.หลักสูตรอาชีวศึกษา	เป็นวิชาชีพที่ตอบสนองต่อภาคอุตสาหกรรมแบบดั้งเดิม	ขาดการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์และความต้องการของตลาดใหม่	การสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถในเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม	- ปรับหลักสูตรให้สอดคล้อง เช่น บูรณาการศิลปะ ดิจิทัลมีเดีย และการออกแบบผลิตภัณฑ์
2. คุณภาพผู้เรียน	มีทักษะวิชาชีพพื้นฐาน	ขาดทักษะในด้านความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และการประยุกต์ศิลปะในการพัฒนาธุรกิจ	ส่งเสริมการพัฒนาทักษะในด้านความคิดสร้างสรรค์และการเป็นผู้ประกอบการ	- จัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้ศิลปะในเชิงธุรกิจ - พัฒนาโครงการ Startup ด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์
3. ความพร้อมผู้สอน	เชี่ยวชาญในวิชาชีพดั้งเดิม	บางส่วนต้องการพัฒนาความรู้ด้านศิลปะและการบูรณาการนวัตกรรมเข้ากับการเรียนการสอน	การพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนให้เป็นโค้ชที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในผู้เรียนมีประสบการณ์จริง	- จัดหลักสูตรอบรมให้ครูผู้สอนมีทักษะด้านศิลปะ การคิดสร้างสรรค์ และการบูรณาการเทคโนโลยี เช่น การออกแบบเชิงดิจิทัลและการจัดการธุรกิจในยุคดิจิทัล 21
4.การมีส่วนร่วมกับภาคอุตสาหกรรม	จัดโครงการสหกิจร่วมกับภาคอุตสาหกรรมในบางพื้นที่	ความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมยังไม่ตอบสนองต่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยเฉพาะในสาขาศิลปะและการออกแบบ	การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอาชีวศึกษาและภาคอุตสาหกรรมในสาขาเศรษฐกิจสร้างสรรค์	- สร้างความร่วมมือกับภาคธุรกิจ ศิลปะ เช่น สตูดิโอออกแบบ บริษัทเกม และผู้ผลิตสื่อสร้างสรรค์ - ฝึกอบรมและโครงการฝึกงานสำหรับนักศึกษา
5.โอกาสทางเศรษฐกิจ	มีความสนใจในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ แอพลิเคชั่น และธุรกิจดิจิทัล	ขาดแหล่งทุนและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับโครงการที่เป็นนวัตกรรมทางศิลปะ	การพัฒนาระบบนิเวศนวัตกรรมที่ส่งเสริมผู้ประกอบการและธุรกิจสร้างสรรค์	- จัดตั้งกองทุนสนับสนุนธุรกิจสร้างสรรค์และศูนย์บ่มเพาะธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับศิลปะในสถานศึกษา เช่น การพัฒนา Startup ทางศิลปะในอาชีวศึกษา

ภาพที่ 2 การส่งเสริมอาชีวศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยศิลปะและนวัตกรรมฐานภูมิปัญญา

สรุป

ประเทศไทยเร่งพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” เพื่อผลักดันประเทศไปสู่การเป็นประเทศแห่งเศรษฐกิจฐานนวัตกรรมเป็นผลให้หลายภาคส่วนกำหนดนโยบายเพื่อร่วมกันประเทศไทยยังคงเผชิญความท้าทายในหลายด้าน ได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี นำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศใช้จุดเด่นจากมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการและสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Creation) ซึ่งมีปัจจัยสำคัญคือแรงงาน ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหากำลังแรงงานสร้างสรรค์กำลังลดลง และแรงงานสร้างสรรค์ที่มีด้านเทคโนโลยียังมีสัดส่วนน้อย จากข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า การพัฒนาการอาชีพภูมิปัญญาและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ควรมุ่งไปที่ 1) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้แรงงานสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี 2) การเรียนรู้แบบสืบเสาะแบบชี้นำ (Guided inquiry learning) เป็นวิธีการเรียนรู้เชิงลึกที่ผู้เรียนมีบทบาทมากขึ้นด้วยตนเอง 3) การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ ส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ความคิด

สร้างสรรค์ในชีวิตประจำวัน สนับสนุนการการสืบทอดองค์ความรู้ดั้งเดิมท้องถิ่นในเชิงเศรษฐกิจ 4) การเรียนรู้แบบ
บูรณาการ (Teaching Factory Learning TEFA) บูรณาการด้านการผลิต อุตสาหกรรม และการบริการเข้ากับการ
เรียนการสอน เน้นการฝึกฝนการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ การบูรณาการความคิดสร้างสรรค์และบูรณาการความรู้
ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอน 5) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางความคิดในการ
พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 6) การเรียนรู้แบบ
ร่วมมือระหว่างประเทศ (Collaborative Online International Learning (COIL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้
เทคโนโลยีการสื่อสารเชื่อมโยงผู้เรียนจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และส่งเสริมการทำงานข้ามวัฒนธรรม การสร้าง
แรงงานสร้างสรรค์ยุคใหม่คือการพัฒนาเยาวชนอาชีวศึกษาและผู้สอนให้มีศักยภาพในการผลิตอุตสาหกรรม
สร้างสรรค์ สอดคล้องกับนโยบายของการอาชีวศึกษาที่มุ่งผลิตอาชีวสมรรถนะสูง เนื่องจากอาชีวศึกษามีความ
พร้อมหลายด้าน 1) กำลังแรงงานการผลิต 2) ความหลากหลายของวิชาชีพ 3) การสนับสนุนจากภาครัฐ นอกจากนี้
นวัตกรรมฐานภูมิปัญญาส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาประเทศด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านองค์ความรู้เพื่อการ
พัฒนาท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยเครือข่ายการศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมฐาน
ภูมิปัญญาจากความร่วมมือขององค์กรภาคการศึกษาที่มีนโยบายสร้างความมั่นคงและศักยภาพในพื้นที่ ได้แก่
ความร่วมมือของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ สถาบันการอาชีวศึกษา และหน่วยงานการศึกษาตลอดชีวิต โดยใช้
จุดเด่นและองค์ความรู้สอดคล้องกับกับพันธกิจหลักของแต่ละหน่วยงานครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ อุตสาหกรรม
และชุมชน มีการจัดการความรู้ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ที่สมบูรณ์ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ขับเคลื่อน
นวัตกรรมจากแรงงานสร้างสรรค์ที่ใช้องค์ความรู้ในท้องถิ่น และสอดคล้องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับ
ปัจจุบันและแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่การเป็นชาติแห่งนวัตกรรมอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติมา ชูเชิด. (2567). พลิกระบบพัฒนาทักษะ เพิ่มมูลค่าตลาดแรงงานไทยในยุคดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 2 ตุลาคม 2567 จาก <https://thaipublica.org/2024/01/redesign-economic-game-with-10-ideas-from-economists-3/>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2566a). ปี 66 ไทยยังครองอันดับ 43 ความสามารถด้านนวัตกรรมโลก อว.ชี้ ต้องอาศัยเอกชน แล้วรัฐเป็นกองหนุน. เรียกใช้เมื่อ 2 ตุลาคม 2567 จาก https://www.thairath.co.th/money/tech_innovation/digital_transformation/2729018
- ไทยรัฐออนไลน์. (2566b). ปี 67 สอศ.เน้นผลิตอาชีวะสมรรถนะสูง ลุยขับเคลื่อน 9 นโยบายเร่งด่วน. เรียกใช้เมื่อ 7 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2570933>
- ผดุงศักดิ์ รัตนเดโช. (2566). ตัวชี้วัดการพัฒนาประเทศไทยด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมกรณีศึกษา : ทรัพยากรเส้นทางปัญญา และ บทความวิจัยในฐานะข้อมูลสากล. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2567 จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/ratthapirak/article/view/264601>
- ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงศ์. (2561). ภูมิปัญญาของคนไทยกับการพัฒนาการศึกษาสู่การสร้างนวัตกรรมการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา, 1(2), 91-113

- ยุทธฤทธิ บุนนาค และคณะ. (2564). การแข่งขันทางเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน: นัยต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และไทย. เรียกใช้เมื่อ 7 ธันวาคม 2567 จาก <https://isc.mfa.go.th/en/content/การแข่งขันทางเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน?cate=5f86c1f7d209322b3d131d22>
- ศิริวรรณ สืบบุญการณ. (2567). ทักษะสีเขียวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ 7 ธันวาคม 2567 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/environment/1127477>
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). (2564). สรรค์สร้างแรงงานสร้างสรรค์. เรียกใช้เมื่อ 2 ตุลาคม 2567 จาก <https://tdri.or.th/2022/02/creative-labour-book/>
- สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน). (2566). สรุปรายงานการส่งออกผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมไทยช่วงเดือนกรกฎาคม 2566. เรียกใช้เมื่อ 2 กันยายน 2567 จาก <https://sacit.or.th/th/detail/2023-09-06-08-32-21>
- สำนักข่าวไทย. (2567). ปลื้มผลงานกรมทรัพย์สินทางปัญญาช่วยเสริมงานทุกด้านเห็นผล. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2567 จาก <https://tna.mcot.net/business-1401147>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. เรียกใช้เมื่อ 20 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.moe.go.th/พรบ-การศึกษาแห่งชาติ-พ-ศ-2542/>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2566). เลขาธิการฯ ลงพื้นที่พร้อมผู้บริหารระดับสูง สอศ. ติดตามขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นการจัดการอาชีวศึกษา พัฒนาคณาอาชีวะสมรรถนะสูง. เรียกใช้เมื่อ 20 กันยายน 2567 จาก <https://www.vec.go.th/ข่าว/ข่าวประชาสัมพันธ์/รายละเอียดข่าวประชาสัมพันธ์/tabid/6276/ArticleId/40452/language/th-TH/40452.aspx>
- สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2562). ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) (ฉบับปรับปรุง 11 ตุลาคม 2561). เรียกใช้เมื่อ 10 กันยายน 2567 จาก https://plan.dru.ac.th/dataupload/Plan_1390874699_2022-10-30.pdf
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2565). Global Innovation Index ดัชนีนวัตกรรมระดับโลกกับพัฒนาการด้านนวัตกรรมของประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 2 กันยายน 2567 จาก <https://www.nia.or.th/bookshelf/view/230>
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2562). นวัตกรรมเพื่ออนาคต. เรียกใช้เมื่อ 7 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.nia.or.th/frontend/bookshelf/zWf7zwTMcEWhl/62d3a82b0f129.pdf>
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน). (2564). Gift Economy สุขนี้มีมูลค่า 2 ล้านล้าน. เรียกใช้เมื่อ 7 ตุลาคม 2567 จาก <https://shorturl.asia/0v6hX>
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.). (2564). ผู้สูงอายุไทยต้องปรับตัวอย่างไร? เพื่อพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Active Aging). เรียกใช้เมื่อ 27 กันยายน 2567 จาก <https://www.nxpo.or.th/th/8078/>

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). ราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. เรียกใช้เมื่อ 27 กันยายน 2567 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13176&filename=index
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2551). แนวการจัดการศึกษาตามมาตรฐาน 8 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. เรียกใช้เมื่อ 7 ตุลาคม 2567 จาก <https://shorturl.asia/6Mq2u>
- อรรถพล สังขวาสี. (2564). อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2565-2574). วารสารวิชาการธรรมทศน์, 21(4), 221-233.
- อรัญ วาณิชกร. (2559). การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- AlphaBeta for Google. (2564). Unlocking Thailand's Digital Potential: The Economic Opportunities of Digital Transformation and Google's Contribution. Retrieved December 11, 2024, from <https://accesspartnership.com/promoting-thailands-digital-transformation/>
- Effendi, T. D. (2019). Local Wisdom-based Environmental Education through Kikigaki Method: Japan Experience and Lesson for Indonesia. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, 239(2019), 1-7.
- Hasanah, H. & Malik, M. N. (2018). Teaching Factory-Based for Entrepreneurship Learning Model in Vocational High Schools. Advances in Social Science, Education and Humanities Research (ASSEHR), 201(2018), 209-213.
- Hawkins, J. (2011). The Creative economy. How to turn ideas into money. M.: Izdatel' skii dom «Klassika-XXI. Bangkok: Amarin Printing & Publishing Public Co Ltd.
- Mok, Ka. Ho. (2016). Decentralization and marketization of education in Singapore: A case study of the school excellence model. Journal of Educational Administration, 41(4), 348-366.
- Qian, W. (2020). Exploring Cultural Industry Talent Training Strategies Based On The Era Of Creative Economy. Retrieved December 11, 2024, from http://proceedings-online.com/proceedings_series/SH-EDUCATION/ERA12020/ERA107901.pdf
- Tan, C. et al. (2020). Cultivating creativity in a high-performing education system: The example of Singapore. Journal of Curriculum and Pedagogy, 18(1), 253-272.
- The Nation. (2566). How AI is revolutionising daily life in Thailand, from street food to farming. Retrieved October 15, 2024, from <https://www.nationthailand.com/blogs/business/tech/40034139>
- Wei, Y. et al. (2008). Alternative Approaches to the Development of Early Childhood Education in Singapore. Retrieved December 11, 2024, from <https://www.researchgate.net/publication/23544947>

World Intellectual Property Organization. (2024). Global Innovation Index 2024 : Innovation in the face of uncertainty. Retrieved November 15, 2567, from <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2024/en/>

การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน
ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียน
อ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4)*

THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION MODEL FOR PROMOTING
WORKING AND OCCUPATION FOR STUDENTS BASED ON
THE ROYAL EDUCATIONAL POLICIES OF HIS MAJESTY KING RAMA 10
FOLLOWING DPSS MODEL ANGTHONGPATTANA SCHOOL
(THE GOVERNMENT LOTTERY OFFICE 4)

วันเพ็ญ ปราศรัย

Wanpen Prasai

โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ประเทศไทย

Angthongpattana School (The Government Lottery Office 4), Thailand

Corresponding author E-mail: job2518@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) 2) เพื่อสร้างรูปแบบ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบ และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ DPSS ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบ DPSS ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ DPSS และ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบ DPSS ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่เรียนกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ และ 4) ในปีการศึกษา 2564, 2565 และ 2566 จำนวน 116, 122 และ 119 คน ตามลำดับ โดยการเลือกแบบเจาะจง และครูที่เป็นที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม ในปีการศึกษา 2564, 2565 และ 2566 จำนวน 12, 12 และ 12 คน ตามลำดับ โดยการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบ DPSS ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ปัจจัยการบริหาร กระบวนการบริหาร และผลลัพธ์ 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบ DPSS ในปีการศึกษา 2564 พบว่า ระดับคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ มีอาชีพของนักเรียน และระดับผลการปฏิบัติตามรูปแบบ DPSS ของครู ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ DPSS ในปีการศึกษา 2565 และ 2566 พบว่า ระดับคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ มีอาชีพของนักเรียน และระดับผล

* Received 11 December 2024; Revised 25 December 2024; Accepted 28 December 2024

การปฏิบัติตามรูปแบบ DPSS ของครู ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ผลการประเมินรูปแบบ DPSS พบว่า ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ DPSS, การส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ, พระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10

Abstract

The purposes of this research were; 1) To study the components of educational administration model for promoting working and occupation for students based on the Royal educational policies of His Majesty King Rama 10 following DPSS model Angthongpattana school (The government lottery office 4), 2) To create the model, 3) To try out the model, and 4) to evaluate the model. This research was R&D research. Mixed Methods methodology were applied as collecting data for 4 phrases by following 4 steps of the purposes of this research. Populations were 116, 122 and 119 students in 8 activities in academic year 2564, 2565, 2566 arranged in order. And teachers as advisor 8 activities were 12, 12 and 12 teachers in academic year 2564, 2565, 2566 arranged in order. The statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation. The research findings were as follows: 1) The components of educational administration model for promoting working and occupation for students based on the Royal educational policies of His Majesty King Rama 10 following DPSS model Angthongpattana school (The government lottery office 4) were the objectives of the model, the factors of successfully administration, the processes of administration and the results of administration. 2) The results of trying-out studying in academic year 2564 found that the levels of characteristics in working and occupation, and the level of the teachers' performance followed the DPSS model were at the high level. 3) The results of studying in academic year 2565 and 2566 found that the levels of characteristics in working and occupation of students, the level of the teachers' performance followed the DPSS model were at the highest level. 4) The results of DPSS model evaluation were at the highest level

Keywords: Development of the DPSS Model, Promoting Working and Occupation, Royal Educational Policies of his Majesty King Rama 10

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เริ่มประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มุ่งสู่ Thailand 4.0 ได้กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เริ่มตั้งแต่ประชากรวัยเรียนทุก

ช่วงวัย และการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา เพราะครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ครู และบุคลากรทางการศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญในอาชีพและหน้าที่ของตน โดยครูต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง และเป็นต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรม พัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน เปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจาก “ครูผู้สอน” เป็น “Coach” และผู้อำนวยการทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้ และวิธีจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้กับครูและผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัย พัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน อีกทั้งเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมและจริยธรรม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2563)

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตอบรับขึ้นทรงราชย์สันตติวงศ์เป็นพระมหากษัตริย์ รัชการที่ 10 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559 ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต และมีพระราชดำริตอบรับการขึ้นครองราชย์ ความว่า "เพื่อสนองพระราชปณิธาน และเพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยทั้งปวง" กอปรกับพระราชปณิธานด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร คือ การสร้างคนดี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงทรงมีพระราชโบายเพื่อสืบสานพระราชปณิธานแห่งองค์พระบรมชนกนาถในการสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง โดยทรงมุ่งเน้นให้การศึกษาต้องเสริมสร้างพื้นฐานแก่นักเรียนทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม 3) การมีงานทำ มีอาชีพ และ 4) การเป็นพลเมืองดี กระทรวงศึกษาธิการได้น้อมนำเอาพระราชโบายดังกล่าว มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้กับนักเรียน และพัฒนาการศึกษาในทุกช่วงวัย ให้มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อุดม มียุติ รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาอาชีพตามความถนัดของตนเอง เนื่องจากปัจจุบันนี้ กระแสโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ทั้งวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนด้านอื่น ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ เป็นไปอย่างแพร่หลาย อันส่งผลต่อการดำรงชีวิตอยู่ในปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ชุมชนบริเวณโดยรอบโรงเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำนา ทำไร่ ทำสวน ค้าขายและรับจ้างทั่วไป จากสถิติการจบการศึกษาของนักเรียนในแต่ละปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า มีนักเรียนกว่าร้อยละ 50 ที่จบการศึกษาแล้วและไม่ได้ศึกษาต่อ แต่ออกไปประกอบอาชีพช่วยเหลือผู้ปกครองและครอบครัวภายในท้องถิ่น ทางโรงเรียนจึงมีนโยบายส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำให้แก่นักเรียนตามพระบรมราชโบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชการที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS (DPSS Model หมายถึง รูปแบบของกระบวนการบริหาร การจัดการศึกษา) โดยใช้ 1) วงจรการควบคุมคุณภาพของเดมมิง (Deming's Circle: D) 2) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation: P) 3) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) และ 4) หลักการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Development: S) ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่

สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดของผู้เรียน และนักเรียนสามารถนำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพในอนาคตได้ ซึ่งโรงเรียนได้กำหนดไว้เป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนว่า “โรงเรียนอ่างทองพัฒนา บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพและคุณธรรม ส่งเสริมทักษะอาชีพและทักษะชีวิต โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา” (โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4), 2566)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4)
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4)
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4)
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D)

ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่เรียนกิจกรรมชุมนุม ของโรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ในปีการศึกษา 2564, 2565 และ 2566 จำนวน 116, 122 และ 119 คน ตามลำดับ โดยการเลือกแบบเจาะจง และครูที่เป็นที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม ในปีการศึกษา 2564, 2565 และ 2566 จำนวน 12, 12 และ 12 คน ตามลำดับ โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและผลการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อการวิจัย เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ (สำหรับ ศึกษา Best Practice 3 โรงเรียน) มีค่า IOC ของแต่ละ item = 1.00

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อการวิจัย เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ (สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน) มีค่า IOC ของแต่ละ item = 1.00

3. แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริม การมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) (สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน) มีค่า IOC ของแต่ละ item = 1.00 และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α) = 0.80

4. แบบสอบถามคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ มีอาชีพของนักเรียน โรงเรียนอ่างทอง พัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) (สำหรับนักเรียน) เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์ตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าไม่ เกิน 1.00 ถือว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ใช้สอบถามนักเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรที่ เลือกเรียนกิจกรรมชุมนุมเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2564, 2565 และ 2566 ผลการหาคุณภาพ พบว่า ค่า IOC ของแต่ละ item = 1.00 และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α) = 0.82

5. แบบสอบถามการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ ให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทอง พัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) (สำหรับครู) เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์ตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าไม่ เกิน 1.00 ถือว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ใช้สอบถามครูที่ปรึกษาชุมนุมกิจกรรมชุมนุม เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2564, 2565 และ 2566 ผลการหาคุณภาพ พบว่า ค่า IOC ของแต่ละ item = 1.00 และค่า สัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α) = 0.92

6. แบบสอบถามเพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับ นักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) โดยประเมินผลมาตรฐาน 4 ด้าน คือ ด้านความถูกต้อง (Accuracy) ด้าน ความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) (สำหรับ ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน) มีค่า IOC ของแต่ละ item = 1.00 และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α) = 0.85

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ ให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทอง พัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบและแนวทางการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการ มีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โดยการสังเคราะห์เอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับ

องค์ประกอบของรูปแบบและแนวทางการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบและแนวทางการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมด้านการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โดยการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อการวิจัย เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ (สำหรับศึกษา Best Practice 3 โรงเรียน) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำให้กับนักเรียน มีงานทำ มีอาชีพ ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4)

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครูโรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 คน

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริม การมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) (สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ ให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4)

ขั้นที่ 3.1 การทดลองใช้ (Try out) รูปแบบ DPSS ในปีการศึกษา 2564 กับประชากร คือ นักเรียนที่เลือกเรียนกิจกรรมชุมนุม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 116 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง

ขั้นที่ 3.2 การทดลองใช้จริง ครั้งที่ 1 ในปีการศึกษา 2565 กับประชากร คือ นักเรียนที่เลือกเรียนกิจกรรมชุมนุม ปีการศึกษา 2565 จำนวน 122 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง

ขั้นที่ 3.3 การทดลองใช้จริง ครั้งที่ 2 ในปีการศึกษา 2566 กับประชากร คือ นักเรียนที่เลือกเรียนกิจกรรมชุมนุม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 119 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยในขั้นตอนที่ 3 ได้แก่ แบบสอบถามคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ มีอาชีพของนักเรียน โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) (สำหรับนักเรียน) และแบบสอบถามการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหาร

การศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) (สำหรับครู) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบสอบถามเพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) มีผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) มี 4 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ปัจจัยการบริหาร กระบวนการบริหาร และผลลัพธ์

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ คือ 1) เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 2) เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนด้านมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน

องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยการบริหาร คือ 1) คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) 2) จัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ให้พอเพียง 3) บริหารจัดการศึกษาด้วยรูปแบบ DPSS Model และ 4) จัดกิจกรรมชุมชน 8 กิจกรรมให้กับนักเรียน คือ 1) ห้องเรียนขานนา (อาชีพทำนา) 2) สวนพอเพียง วิถีโอที (การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ) 3) การแปรรูปผลิตภัณฑ์เห็ดนางฟ้า 4) คาเฟ่เพื่อคนดี (Gold Cafe) 5) เสริมสวยแต่งหล่อ (ช่างตัดผม) 6) นวดแผนไทย 7) การบริหารจัดการขยะและรักษาสีสิ่งแวดล้อม และ 8) โรงเรียนธนาคาร

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหาร คือ 1) วงจรการควบคุมคุณภาพของเดมมิง (Deming's Circle: D) 2) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation: P) 3) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: S) และ 4) หลักการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Development: S)

องค์ประกอบที่ 4 ผลลัพธ์ คือ นักเรียนมีคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ มีอาชีพ คือ นักเรียนมีความขยัน อดทน รักงาน สู้งาน มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถออกไปประกอบอาชีพ มีงานทำ หารายได้เลี้ยงตัวเองเลี้ยงครอบครัวได้

2. การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษ ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.26)

3. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ ให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4)

3.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ ให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ในปีการศึกษา 2564 พบว่า ระดับคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ มีอาชีพของนักเรียน ในการทดลองใช้ในปีการศึกษา 2564 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.49) และระดับผลการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษ ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ของครู ในการทดลองใช้ในปีการศึกษา 2564 ภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.18)

3.2 ผลการใช้รูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ ให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ในปีการศึกษา 2565 พบว่า ระดับคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ มีอาชีพของนักเรียน ในการใช้ในปีการศึกษา 2565 ภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.19) และระดับผลการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษ ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ของครู ในการใช้ในปีการศึกษา 2565 ภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.43)

3.3 ผลการใช้รูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ ให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ในปีการศึกษา 2566 พบว่า ระดับคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำมีอาชีพของนักเรียน ในการใช้ในปีการศึกษา 2566 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.15) และระดับผลการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษ ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.37)

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ ให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS (DPSS Model หมายถึง รูปแบบของกระบวนการบริหาร โดยใช้ 1) วงจรการควบคุมคุณภาพของเดมมิง (Deming's Circle: D) 2) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation: P) 3) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) และ 4) หลักการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Development: S) โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) จำนวน 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง (Accuracy) ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) พบว่า ในภาพรวมเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.11) เรียงตามลำดับ คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์ และด้านความถูกต้อง

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ ให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ผู้วิจัยมีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

ตามจุดประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ DPSS มี 4 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ปัจจัยการบริหาร กระบวนการบริหาร และผลลัพธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและพัฒนารูปแบบ DPSS สอดคล้องกับแนวคิดในการวิจัยและพัฒนา (R&D) ของนรินทร์ สังข์รักษา ที่นำเสนอขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาแบบ (R&D) ไว้ว่ามี 4 ขั้นตอน (นรินทร์ สังข์รักษา, 2555) อีกทั้งรูปแบบ DPSS ยังมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนารูปแบบ ตามแนวคิดของ Keeves, J. P. ที่สรุปว่า การพัฒนารูปแบบมีหลายลักษณะแล้วแต่จุดประสงค์ของรูปแบบ (Keeves, J. P., 1988) และยังสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนถูกต้องตามหลักวิชาการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จารุวรรณ บุญโต ที่พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบระบบและกลไกของรูปแบบ วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และเงื่อนไขของรูปแบบ (จารุวรรณ บุญโต, 2566)

ตามจุดประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและพัฒนารูปแบบ DPSS จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 วงจรคุณภาพเดมมิง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารแบบมีส่วนร่วม และแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มาเป็นกรอบในการสร้างรูปแบบ อีกทั้งรูปแบบ DPSS ยังมีขั้นตอนการประเมินคุณภาพของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก

ที่สุด และยังสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ถูกต้องตามหลักวิชาการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เยาวลักษณ์ เกษรเกศรา ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน โรงเรียนบ้านหมากหัววัง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และพบว่า รูปแบบบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพดี (เยาวลักษณ์ เกษรเกศรา, 2565)

ตามจุดประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ผู้วิจัยออกแบบเป็น 2 ระยะย่อย คือ การทดลองใช้รูปแบบ และการนำรูปแบบไปใช้จริง 2 ปีการศึกษา เพื่อศึกษาความยั่งยืนผลลัพธ์จากการใช้รูปแบบ โดยใช้หลักการตรวจสอบยืนยัน (Verifiability Principle) ตามแนวคิดของ นรินทร์ สังข์รักษา แนะนำไว้ว่า หลักการตรวจสอบยืนยัน อาจดูที่ผลลัพธ์จากการนำรูปแบบไปใช้จริง (นรินทร์ สังข์รักษา, 2555)

การทดลองใช้ (Try out) รูปแบบ DPSS ในปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 2 ผลการวัดระดับคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ มีอาชีพของนักเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน นักเรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จทุกงานด้วยดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่เลือกเรียนแต่ละกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนสนใจเลือกเรียน นักเรียนจึงมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จทุกงานด้วยดี และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนคิดว่า นักเรียนสามารถนำกิจกรรมชุมนุมที่นักเรียนได้เรียนไปหารายได้และประกอบอาชีพได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนยังไม่ค้นพบ และยังไม่สามารถนำผลที่ได้จากกิจกรรมชุมนุมที่เริ่มเรียนเป็นครั้งแรก ไปต่อยอด สร้างรายได้ให้กับตนเอง ผลการประเมินผลการปฏิบัติด้วยรูปแบบ DPSS โดยสอบถาม ครูที่รับผิดชอบแต่ละกิจกรรม จำนวน 12 คน พบว่า ในภาพรวม เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ใช้ภาษาเข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติตามได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ ได้ผ่านการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา รูปแบบ และผ่านการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิเบื้องต้นแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวลักษณ์ เกษรเกศรา ที่ได้ศึกษาและพัฒนาแบบบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดลองการใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อคู่มือการใช้รูปแบบบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด (เยาวลักษณ์ เกษรเกศรา, 2565)

การทดลองใช้จริง ครั้งที่ 1 โดยผู้วิจัยนำรูปแบบ DPSS ไปทดลองใช้จริงครั้งที่ 1 ในปีการศึกษา 2565 ทั้ง 2 ภาคเรียน โดยนำรูปแบบ DPSS และคู่มือการใช้รูปแบบ DPSS ไปใช้ในการจัดกิจกรรมและกิจกรรมชุมนุมให้กับนักเรียนที่เลือกเรียนกิจกรรม 8 กิจกรรม จำนวน 122 คน เมื่อสิ้นสุดการทดลองใช้จริงครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้ประเมินผลลัพธ์ โดย วัดระดับคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ มีอาชีพของนักเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนชอบทำงาน และชอบช่วยพ่อแม่ หรือผู้ปกครองทำงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมหรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการทำงาน คือ นักเรียนชอบทำงาน และชอบช่วยพ่อแม่ หรือผู้ปกครองทำงาน สอดคล้องกับสายเพ็ญ บุญทองแก้ว ที่ได้พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการพัฒนา พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมและมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและการประกอบอาชีพ (สายเพ็ญ บุญทองแก้ว, 2563) ด้วยเช่นเดียวกัน และเมื่อสิ้นสุดการทดลองใช้จริงครั้งที่ 1 ผู้วิจัยยังได้ประเมินผลลัพธ์ของการทดลองใช้รูปแบบ โดยการประเมินผลการปฏิบัติด้วยรูปแบบ DPSS โดยสอบถาม ครูที่รับผิดชอบแต่ละกิจกรรม จำนวน 12 คน พบว่า ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) ใช้ภาษาเข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติตามได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ ได้ผ่านการพัฒนาอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนารูปแบบ และผ่านการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิเบื้องต้นแล้ว

การทดลองใช้จริง ครั้งที่ 2 โดยผู้วิจัยนำรูปแบบ DPSS ไปใช้จริง ในปีการศึกษา 2566 ผลการวัดระดับคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ มีอาชีพของนักเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน และรองลงมา คือ นักเรียนสามารถหารายได้จากกิจกรรมชุมนุมที่เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนสามารถนำผลผลิตที่ได้จากกิจกรรมชุมนุมที่เริ่มเรียนเป็นครั้งแรกไปต่อยอด สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว เช่น สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์เห็ดนางฟ้าได้ สามารถนำพืชผักปลอดสารพิษที่ปลูกไปรับประทานที่บ้านและจำหน่ายได้ สามารถบริหารจัดการขยะและนำขยะที่ได้ไปจำหน่ายได้ อีกทั้งยังสามารถหารายได้จากการประกอบกิจการร้านกาแฟ โดยนำไปจำหน่ายให้กับครู ผู้ปกครองและชุมชนได้ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีการพัฒนาทักษะทางด้านการมีงานทำ มีอาชีพอย่างยั่งยืนขึ้น สามารถสร้างรายได้จากอาชีพที่เลือกเรียนให้กับตนเองและครอบครัว และสามารถนำไปต่อยอดประกอบเป็นอาชีพในอนาคตได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Karaca-Atik, A. et al ที่ได้ศึกษาทักษะที่สำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืนของผู้สำเร็จการศึกษาด้านสังคมศาสตร์ พบว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะทางด้านอาชีพ เป็นทักษะที่นักเรียนจำเป็นต้องมี คือ ทักษะทางอาชีพที่ยั่งยืน การพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประกอบอาชีพในอนาคต นอกจากนี้ ทักษะเหล่านี้ ยังส่งผลต่อความยั่งยืนในอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาได้ (Karaca-Atik, A. et al., 2023) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Akram, A. et al ที่ศึกษาที่มาและผลที่ตามมาของอาชีพที่ยั่งยืน สรุปได้ว่า ในยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อาชีพที่ยั่งยืนที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เป็นรากฐานของอาชีพที่ยั่งยืน เนื่องจากบุคคลในแต่ละช่วงอาชีพต่างมีการรับรู้ที่หลากหลายเกี่ยวกับความยั่งยืนในอาชีพการงานของตน ควรส่งเสริม สนับสนุนด้านการมีงานทำและอาชีพให้กับนักเรียนในทุก ๆ ด้าน (Akram, A. et al., 2023) สอดคล้องกับแนวคิดของ เพื่องอรุณ ปริดีติลลิก สรุปไว้ว่า ทฤษฎีการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ทั้ง 3 มิติของการพัฒนา หรือสามเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Tree Pillars of Sustainability) คือ มิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน (เฟื่องอรุณ ปรีดีดิolk, 2566) และสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยของ จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช ธรรมปียา กล่าวไว้ว่า การพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมในทุก ๆ ด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วยความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเองและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียมกัน (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช ธรรมปียา, 2562) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว ที่พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า การปฏิบัติตามรูปแบบอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีพฤติกรรมและมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและการประกอบอาชีพ สามารถนำไปต่อยอดเป็นอาชีพได้ (สายเพ็ญ บุญทองแก้ว, 2563)

ตามจุดประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) การประเมินรูปแบบ DPSS ในครั้งนี้ ประเมินตามแนวคิดการประเมินตามมาตรฐานการประเมินระบบของคณะกรรมการมาตรฐานสำหรับการประเมินทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ประเทศสหรัฐอเมริกา คือ มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) และมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ ให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบในขั้นตอนการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบ ตามแนวคิดของ นรินทร์ สังข์รักษา ว่า การประเมินผลรูปแบบ อาจประเมินได้หลายวิธีและใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การประเมินผลความพึงพอใจ การประเมินในรูปแบบของ CIPPI Model การประเมินรูปแบบตามเกณฑ์มาตรฐาน การประเมินรูปแบบโดยเทคนิคการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship Focus Group Discussion) และการประเมินอื่น ๆ ที่เหมาะสม (นรินทร์ สังข์รักษา, 2555) ผลประเมินรูปแบบ DPSS ในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช ชุมภูเทพและฉลอง ชาตรุประชีวิน ที่ได้พัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดาร ในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารที่นำเสนอมีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก (นงนุช ชุมภูเทพ และฉลอง ชาตรุประชีวิน, 2562) และสอดคล้องกับ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว ที่ได้ศึกษาและพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก (สายเพ็ญ บุญทองแก้ว, 2563)

สรุปและข้อเสนอแนะ

หน่วยงานระดับนโยบาย ควรนำผลการวิจัยไปใช้ ในการพัฒนาเพื่อสร้างความยั่งยืน ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาเพื่อความยั่งยืน ในระดับโรงเรียน ควรกำหนดเป็นนโยบายและจุดเน้นยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการในการส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติและสนับสนุน ด้านการศึกษาของทุกสังกัดในการน้อมนำพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างงานสร้างอาชีพให้กับแบบยั่งยืน โดยจัดการเรียนการสอน กิจกรรมอย่างหลากหลายรูปแบบ ตามอัตลักษณ์ ตามบริบท และความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมชุมชนของแต่ละโรงเรียน และควรมีการขยายผลการวิจัย และทำวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS ในโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อยืนยันผลการวิจัยให้กว้างขวางขึ้น ตามหลักการตรวจสอบยืนยัน (Verifiability Principle) ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการประเมินรูปแบบ โดยใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินประเภทอื่น ๆ เช่น ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ศึกษาความพึงพอใจของครูสำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ บุญโต. (2566). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจีนบุรี นครนายก. ปราชินบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชินบุรี นครนายก.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช ธรรมปิยา. (2562). ตามรอยพ่อชีวิตพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร: ออลปรีนท์ เซ็นเตอร์.
- นงนุช ชุมภูเทพ และฉลอง ชาตบุระชีวิน. (2562). รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดาร ในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 21(4), 142-153.
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2555). การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น: กรุงเทพมหานคร.
- เฟื่องอรุณ ปรีดีติลล. (2566). กระบวนทัศน์การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวลักษณ์ เกษรเกศรา. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากหัววัง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ใน การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 22 “ชีวิตใหม่ของการศึกษาในสังคมดิจิทัล. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4). (2566). นวัตกรรมการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การน้อมนำพระบรมราโชบาย: ด้านการศึกษา มีงานทำ มีอาชีพ สู่การปฏิบัติ. กำแพงเพชร: โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4).
- สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2564. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2563). การพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- Akram, A. et al. (2023). Antecedents and Consequences of Sustainable Career: A Conceptual Model. *Journal of Development and Social Sciences*, 4(1), 261-272.
- Karaca-Atik, A. et al. (2023). Uncovering Important 21st-Century Skills for Sustainable Career Development of Social Sciences Graduates: A Systematic Review. *Educational Research Review*, 39(1), 1-15.
- Keeves, J. P. (1988). *Model and Model Building in Education Research, Methodology and Measurement*. Oxford: Pergamon Press.

กลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำชุมชนประชาัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านเปิดล่าง
ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

STRATEGIES OF COMMUNITY MARKET MANAGEMENT: CASE STUDY
BAN BOET LANG COMMUNITY, BANG BAI MAI SUBDISTRICT,
MUEANG DISTRICT, SURATTHANI PROVINCE

มุกดา ใจดี

Mookda Jaidee

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Suratthani Rajabhat University, Thailand

Corresponding author E-mail: Mookda.140237@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบท ศักยภาพ และการจัดการตลาดน้ำประชาัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง และ 2) ค้นหากลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำประชาัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน 2) กลุ่มอาชีพ 3) ประชาชน 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 5) นักท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสรุปภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทตำบลบางไผ่ มีพรรณพืชหลากหลายเจริญงอกงามเป็นทิวแถวสองฝั่งแม่น้ำลำคลอง มีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำและทรัพยากรก่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวตลาดน้ำ ศักยภาพตลาดน้ำประชาัฐ ได้แก่ ดึงดูดใจ คมนาคม ประเพณี/วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรม/สินค้า มีการจัดการ ได้แก่ บริการท่องเที่ยว รายได้/เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมใน/นอกชุมชน สังคม/วัฒนธรรม และด้านกิจกรรม/สินค้า การนำรากเง้าของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่และของดีของชุมชนมาเป็นต้นทุนในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน และ 2) กลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำประชาัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การสร้างระบบ 2) กลยุทธ์การสร้างคน 3) กลยุทธ์การสร้างศิลปวัฒนธรรม และ 4) กลยุทธ์การสร้างเศรษฐกิจ จากการเห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์มรดกทางสังคมด้วยพลังชุมชนร่วมมือกันเพื่อยกระดับเศรษฐกิจซึ่งเป็นฐานรากของชุมชน และเพิ่มมูลค่าแก่ทรัพยากรโดยนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง

คำสำคัญ: กลยุทธ์การจัดการ, ตลาดน้ำประชาัฐ, ชุมชนบ้านเปิดล่าง

Abstract

The purpose of this article is to: 1) study the context, potential, and management operations of the community Market, Ban Boet Lang Community, and 2) To find Strategies of community Market Management: case study Ban Boet Lang Community, Bang Bai Mai Sub-District, Mueang District, Surat Thani Province. The study was qualitative research by documentary data analysis with in-depth interview and focus group discussion. Data were selected by choosing a specific sample key informants such as 1) Community leaders, 2) Professional groups, 3) Citizens, 4) Related agencies, and 5) Tourists total of 15 people for analyzed the information content and overview summarize. The research was found that: 1) Bang Bai Mai Subdistrict context, there are a variety of plants growing in rows on both sides of the river and canals. There is an abundance of water sources and resources that have led to floating market tourism. The potential of the community Market including: attractiveness, transportation, tradition/culture, natural resources, facilities, and activities/products. The management including: tourism services, income/economy, natural resources/environment, participation in/outside the community, society/ cultural, and activities/products. Using the roots of history, culture, traditions, lifestyles and good things of the community as the cost of community tourism management. And 2) Strategies of community Market Management of Ban Boet Lang Community including: 1) Strategy for creating a system, 2) Strategy for creating people, 3) Strategy for creating arts and culture, and 4) Strategy for creating an economy. By recognizing the value and importance of resources, creating social heritage identity through community power, and jointly improving the basic economy of the community. And increase resource value by using cultural tourism as a tool to strengthen community development.

Keywords: Strategy Management, Community Market Management, Ban Boet Lang Community

บทนำ

ตลาดน้ำเป็นลักษณะการค้าหนึ่งในสังคมไทยเดิมซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตและชุมชนริมน้ำเสมอมา ตลาดน้ำหรือตลาดเรือ เกิดขึ้นตามลำคลองที่เป็นแหล่งชุมนุมใหญ่ของคนไทย เป็นที่ที่พ่อค้าแม่ค้าพายเรือบรรทุกสินค้ามาขาย ในย่านที่มีการเดินเรือพลุกพล่าน เช่น บริเวณปากคลอง หรือบริเวณชุมชนที่อาศัยอยู่ริมน้ำ เมื่อครั้งอดีตกาลชุมชนส่วนใหญ่มีการอาศัยเส้นทางการจราจรทางน้ำ และมีการพึ่งพาแม่น้ำลำคลองเป็นเส้นเลือดหลักหล่อเลี้ยงชีวิต ผู้คนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำลำคลอง มีวิถีชีวิตด้วยการพึ่งพิงสายน้ำในการเพาะปลูกพืชผัก ทำสวน ทำไร่ริมน้ำ ทำประมงในแม่น้ำลำคลอง ซึ่งเมื่อได้ผลผลิตแล้ว ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมน้ำก็จะนำเอาผลผลิตของตนเองใส่เรือมาแลกเปลี่ยนกัน (ราตรี โตเพ่งพัฒน์, 2543) เมื่อกิจกรรมการแลกเปลี่ยนสินค้าเกิดขึ้นเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้สังคมริมน้ำของผู้คนกลายเป็นตลาดน้ำ ด้วยลักษณะของการพบปะกันเป็นประจำ การเกิดขึ้นของ

ตลาดน้ำจึงมาจากการนัดของชาวบ้านที่นำผลผลิตของตนใส่เรือมาแลกเปลี่ยน ซื้อขาย ตามสถานที่และวันเวลาที่ตกลงกันไว้ ซึ่งเชื่อมถึงกันหมุนเวียนอยู่อย่างนี้ไปเรื่อย ๆ และเป็นที่รู้กันทั้งพ่อค้าแม่ค้าซื้อขายประจำจนจึงกลายเป็นตลาดน้ำ (สารคดีการท่องเที่ยว, 2566) โดยมีพื้นที่ต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จคือ ตลาดน้ำคลองลัดมะยม เป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่อยู่ในใจของผู้คนจำนวนมาก ทั้งความร่มรื่นของสถานที่ เป็นที่พบปะระหว่างผู้บริโภคและพ่อค้าแม่ค้า ผักผลไม้ไร้สารพิษจากสวนของชาวบ้าน และเป็นต้นแบบด้านการรักษาสีสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงเป็นต้นแบบการจัดการตนเองโดยคนในชุมชน จนเกิดความยั่งยืนทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจชุมชน พลังงานทางเลือก รวมถึงด้านอื่น ๆ (จิตรธิดา จิตธิวัตร, 2556) ปัจจุบันการค้าขายในรูปแบบของตลาดน้ำยังคงได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับท้องถิ่นตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ราษฎรที่มีบ้านเรือนและเรือสวนไรร่นาตามริมแม่น้ำลำคลองได้นำผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนงานหัตถกรรมพื้นบ้านออกมาจำหน่าย เป็นการช่วยเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประชาชนอีกทางหนึ่ง ตลาดน้ำเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์อันโดดเด่นของเมืองไทย และยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ โดยเฉพาะกับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ชื่นชอบในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากได้สัมผัสกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนชาวสวน และผลผลิตทางเกษตรทางน้ำ (ปัญญา คล้ายเดช และคณะ, 2561)

ดังเช่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดที่ได้มีกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและยั่งยืน จึงกำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัดภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า "สุราษฎร์ธานีเป็นเมืองแห่งคนดีที่น่าอยู่ ศิลปวัฒนธรรมเลื่องชื่อ ศูนย์กลางการเกษตรครบวงจร" ซึ่งการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเน้นด้านประเพณีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ในด้านการเกษตรมีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย รวมทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม โบราณสถานและแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลชั้นนำระดับโลก การวางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัด สุราษฎร์ธานีจึงมีการกำหนดแผนการพัฒนาของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหลายด้าน เนื่องจากสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่ศักยภาพพื้นที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ครบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ ทะเลภูเขา น้ำตก อีกทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมพื้นบ้านที่โดดเด่นไม่ด้อยกว่าจังหวัดอื่นส่งผลให้เป็นจังหวัดที่มีอัตราการนักท่องเที่ยวเติบโตสูงสุดในประเทศ สถิตินักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ เมื่อเทียบกับปี 2564 โดยมีสถิตินักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 600 % มีจำนวนนักท่องเที่ยวมาเยือนกว่า 3.6 ล้านคน ทำให้มีรายได้ในจังหวัดเพิ่มมากขึ้น จากข้อมูลการท่องเที่ยวของกองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในปี 2565 จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรายได้จากนักท่องเที่ยวจำนวน 27,661 ล้านบาท จากนักท่องเที่ยวจำนวน 3,690,642 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2564 รายได้สูงขึ้น จำนวน 912.04 % และในห้วงเดือนเดือนมกราคม - กันยายน 2566 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 39,177.42 ล้านบาท คิดเป็น 2.77 % ของรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมดของประเทศไทย (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2566) ทั้งนี้ตำบลบางไผ่ตั้งอยู่ในจังหวัด สุราษฎร์ธานี มีลักษณะเป็นคลองเล็กคลองน้อยไหลผ่านมีแม่น้ำ หลายสาย แยกออกมาจากลำคลองจึงเป็นที่รู้จักในนาม "ดินแดนแห่งคลองร้อยสาย" มีพรรณพืชหลากหลาย อันได้แก่ ลำพู โกงกาง ตันจากและพันธุ์ไม้อื่นๆ เจริญงอกงามเป็นทิวแถวสองฝั่งแม่น้ำลำคลอง ซึ่งเป็นที่พักพิงของหิ่งห้อยและนกนานาพันธุ์ รวมทั้งมีประเพณีวัฒนธรรมแบบโบราณ

จากพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์มีความพร้อมทางทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่ยังคงคุณค่าไว้แก่ผู้มาเยือน ซึ่งเป็นต้นทุนของท้องถิ่นที่พร้อมต่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเรียกว่า “กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลบางโป้งเป็นผู้สนับสนุน เกิดเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวหลายประเภท ได้แก่ ธุรกิจร้านค้า ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจที่พัก ซึ่งสร้างงาน สร้างอาชีพกระจายรายได้เข้าสู่ชุมชน ส่งผลให้ได้รับรางวัลชุมชนท่องเที่ยวต้นแบบกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (มนต์เสน่ห์ภาคใต้) ปี 2555 และรางวัลชนะเลิศประเภทการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โครงการเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ประจำปี 2556 (องค์การบริหารส่วนตำบลบางโป้ง, 2558) เกิดเป็น “ตลาดน้ำประชารัฐบางโป้ง” โดยมีชุมชนเก่าแก่วัดคลองที่มีวิถีชีวิตที่พึ่งพิงแม่น้ำลำคลองมาตั้งแต่ในอดีต มีเรือแจวและเรือพายและเรือหางยาว และชมความอุดมสมบูรณ์ตลอดแนวสองฝั่งคลอง อีกทั้งมีการจำหน่ายสินค้า เช่น อาหารพื้นบ้าน ขนมไทย ผลิตภัณฑ์กลุ่ม และอาหารประจำถิ่น ซึ่งเป็นเสน่ห์ของการล่องเรือชมวิถีชีวิตสองฝั่งแม่น้ำ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2566) จากการพัฒนาการท่องเที่ยวส่งผลกระทบที่ตามมาคือ การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวิถีชีวิตและวัฒนธรรม เปลี่ยนไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเนื่องจากยังขาดมาตรฐานคุณภาพรูปแบบที่เหมาะสม ความตระหนักรู้ ความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วมของชุมชน และความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งราชการ องค์กรเอกชน และประชาชน รวมถึงการบริหารจัดการความยั่งยืนเพื่อให้การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อสังคม (พนิตสุภา ธรรมประมวล และคณะ, 2553) ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยสนใจศึกษากลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำชุมชนประชารัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางโป้ง อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งยกระดับเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท ศักยภาพ และการจัดการตลาดน้ำประชารัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางโป้ง อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อค้นหากลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำประชารัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางโป้ง อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยในแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ด้านขอบเขตการวิจัย

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นตัวแทนของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและมีบทบาทต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดน้ำชุมชนประชารัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง หมู่ที่ 1 ตำบลบางโป้ง อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน 2) กลุ่มอาชีพ ประกอบด้วย

กลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลบางไผ่ กลุ่มมะพร้าว กลุ่มศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกไม้ผล และกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ 3) ประชาชน ประกอบด้วย ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบางไผ่ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและมีบทบาทต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดน้ำชุมชนประชารัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง และ ปรารักษ์ชุมชน 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย อบต.บางไผ่ และภาคีเครือข่าย และ 5) นักท่องเที่ยว กลุ่มละ 3 คน จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นบุคคลที่มีอายุ 25 ปี ขึ้นไป ที่มีฐานะ ความรู้ ความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดน้ำประชารัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง และพัฒนาชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีประสบการณ์ทำงานร่วมกับชุมชน ไม่นต่ำกว่า 5 ปี

1.2 แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีตลาดน้ำประชารัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง การจัดการ การจัดการตลาดน้ำ การพัฒนาที่ยั่งยืน และตลาดชุมชน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มตัวอย่าง

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาชุมชนด้านการจัดการตลาดน้ำ ด้านกิจกรรมชุมชน ด้านภาษา และด้านวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้างโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้เท่ากับ 0.67 - 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.84 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดถือว่าแบบสัมภาษณ์มีคุณภาพนำไปใช้ได้ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546) และจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เป็น 3 ตอน คือ 1) บริบทชุมชน 2) ศักยภาพตลาดน้ำ และ 3) การจัดการตลาดน้ำ

3. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยเก็บแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยแบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 บริบทที่ชุมชน ศักยภาพตลาดน้ำ และการจัดการตลาดน้ำ (สัมภาษณ์เชิงลึก) และระยะที่ 3 กลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำชุมชนประชารัฐ ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เป็นการเปรียบจากเวลา สถานที่ และบุคคลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในรูปแบบพรรณนา และสรุปเป็นภาพรวม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. การศึกษาบริบท ศักยภาพ และการจัดการตลาดน้ำประชารัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การศึกษาบริบทชุมชนบ้านเปิดล่าง

1.1.1 ประวัติชุมชน ตั้งแต่สมัยพระยาตากสินยกทัพมาตีเมืองนครศรีธรรมราช ขุนประจันตศึกประชิดที่เป็นทหารของเจ้าเมืองนครสู้รบกับพระยาตากสินไม่ได้ จึงส่งทหารลงเรือหนีมาทางแม่น้ำหลวงผ่านบ้านดอนเพื่อถอยมาตั้งบ้านเรือนใกล้ลำคลองได้ตั้งชื่อว่าหมู่บ้านใหญ่ที่กลายเป็นชุมชนบางไผ่

1.1.2 สภาพทางกายภาพ มีอาณาเขตติดต่อ ได้แก่ ทิศเหนือ ติดกับตำบลบางไทร อำเภอมืองสุราษฎร์ธานี ทิศใต้ ติดกับแม่น้ำตาปี ทิศตะวันตก ติดกับตำบลบางชนะ อำเภอมืองสุราษฎร์ธานี และทิศตะวันออก ติดกับตำบลบางไทร อำเภอมืองสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเนื้อที่ประมาณ 6,376 ไร่ ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มมีคลองเล็กคลองน้อยไหลผ่านมีแม่น้ำหลายสายแยกออกมาจากลำคลอง เรียกว่า "ดินแดนแห่งคลองร้อยสาย"

1.1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 60 รองลงมาคือ ประมง ร้อยละ 30 ค้าขาย ร้อยละ 5 และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 5 อาชีพที่ทำรายได้มากที่สุดคือ ได้แก่ ทำสวนมะพร้าว สวนผลไม้ สวนน้ำมันปาล์ม ธุรกิจท่องเที่ยว และมีการเลี้ยงแบบครัวเรือน และมีกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลบางไผ่ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากต้นจาก และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบลบางไผ่

1.1.4 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดบางไผ่ และศาลเจ้า จำนวน 1 แห่ง มีประเพณีและวัฒนธรรม ได้แก่ ปีใหม่ สงกรานต์ สารทเดือนสิบ ทำบุญวันเข้าพรรษา-ออกพรรษา ลอยกระทง ชักพระ แห่ผ้าขึ้นธาตุ และแข่งเรือหางยาว

1.1.5 สภาพทางการเมืองการปกครอง มีประชากรทั้งหมด 2,686 คน โดยมีจำนวนครัวเรือน 1,167 ครัวเรือน มีการกระจายโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรชุมชน โดยมีผู้นำชุมชน และสมาชิกในชุมชนมีส่วนช่วยในกระบวนการในการแก้ปัญหาอย่างยุติธรรม

1.1.6 สภาพทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 1) ธรรมชาติ ได้แก่ ลำพู โกงกาง ต้นจากและพันธุ์ไม้อื่นๆ 2) ผลผลิตการเกษตร ได้แก่ สวนมะพร้าว สวนปาล์มน้ำมัน สวนจาก และสวนผลไม้ 3) แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำตาปี คลองบางไผ่ คลองเปิดล่าง คลองปลายคลอง คลองบางเคียน คลองบางไผ่ และคลองบางยาง 4) แหล่งท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ชุมชน ได้แก่ เกาะลำพู ศาลหลักเมือง วัดบางไผ่ บ้านโบราณ 200 ปี และตลาดน้ำประชารัฐ 5) ภูมิปัญญา ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลบางไผ่ และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบลบางไผ่ และ 6) ปรากฏท้องถิ่น และผู้นำชุมชน ได้แก่ 1) นายสมประสงค์ ศรีเทพ ได้แก่ น้ำส้มจาก น้ำผึ้งจาก และน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น 2) นายประสิทธิ์ พรหมนิม ได้แก่ ทำเคราห์ ทำภูมิ คุณธาตุ 3) นายนิยม พินเกตุ ได้แก่ นวด สมุนไพรไทย และ 4) นางละออง บัวแก้ว ได้แก่ ขนมไทย/ท้องถิ่น

1.2 ศักยภาพการจัดการตลาดน้ำประชารัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง

1.2.1 ด้านความดึงดูดใจ ความพิเศษของตลาดน้ำนี้คือ เป็นตลาดธรรมชาติแท้ๆ ตัวตลาดตั้งอยู่ริมคลอง-หลังวัดบางไผ่ไฮไลต์ของตลาดมี 2 ส่วน คือ ทู่นทรัพยากรธรรมชาติมีการล่องเรือชมธรรมชาติในคลองบางไผ่ ลอดอุโมงค์จาก และทูนทรัพยากรมนุษย์เป็นผู้สูงวัยที่มีความชื่นชอบ สม่ครใจ และมีสุขภาพที่แข็งแรงเป็นไกด์พายเรือ

1.2.2 ด้านคมนาคม มีระบบขนส่งในทุกรูปแบบให้ครอบคลุมเชื่อมต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาทางกายภาพ การพัฒนาเส้นทาง ขยายช่องทางจราจร และโครงข่ายถนน

1.2.3 ด้านประเพณีและวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณี ชักพระ ทอดผ้าป่า แข่งเรือ ยาว รับ – ส่ง ตายาย และการจัดแสดงในตลาด คือ หนังตะลุง มโนราห์

1.2.4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีแม่น้ำลำคลองหลายสายและป่าชายเลนที่กว้างมากขนาด 7,818 ไร่ ทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมและสัมผัสวิถีชีวิตพื้นบ้านแบบชาวใต้ที่อยู่คู่กับสายน้ำ

1.2.5 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีการพัฒนาบริการสถานที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ความเหมาะสมของพื้นที่ในการจัดตลาดนัดชุมชน สิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอต่อความต้องการ เช่น ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ การจัดจราจร ระบบรักษาความปลอดภัย การจัดสรรพื้นที่ค้าขายโดยออกแบบเอื้อต่อสภาพแวดล้อม รถ และเรือ

1.2.6 ด้านกิจกรรมและสินค้า มีรูปแบบการท่องเที่ยว 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ตลาดน้ำพระราชวังบางโขน 2) นมัสการพ่อท่านข้าวกู้ด ตั้งอยู่ในบริเวณวัดบางโขน เป็นพระคู่บ้านคู่มืองชาวบางโขน 3) ล่องคลองชมวิถีชีวิต บ้านโบราณ 200 ปี ภูมิปัญญามะพร้าวสกัดเย็น น้ำส้มจาก 4) นั่งเรือชมหิ่งห้อยตอนกลางคืน และ 5) การสาธิตการทำหมักน้ำ เย็บจาก และลอกใบจาก

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลว่า “ประวัติศาสตร์ มีทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าสู่พื้นที่ มีการล่องเรือชมวิถีชีวิตบางโขน และในตลาดยังมีการสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน หนังตะลุง” (ผู้นำชุมชน, 2567)

“มีการปรับระบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม เน้นการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ แบบมีส่วนร่วมของประชาชนเน้นการจัดการแบบการเป็นเจ้าของร่วมกัน เพื่อสร้างความรักความหวงแหนในทรัพยากร” (ประชาชน, 2567)

และ“ภายในตลาดน้ำพระราชวังบางโขนมีหน่วยรักษาความปลอดภัย มีร้านอาหาร ทั้งร้านอาหารพื้นบ้าน ร้านอาหารภายในตลาดน้ำ มีห้องน้ำคอยให้ความสะดวก มีสถานที่จอดรถสะดวกสบายมีโฮมสเตย์หลากหลาย ให้บริการนักท่องเที่ยวที่มาจากที่ไกล ๆ” (องค์การบริหารส่วนตำบลบางโขน, 2567)

1.3 การจัดการตลาดน้ำพระราชวังชุมชนบ้านเปิดล่าง

1.3.1 ด้านบริการท่องเที่ยว มีการจัดสรรพื้นที่ค้าขายโดยออกแบบสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเข้าใช้งานพื้นที่สาธารณะ เช่น ป้ายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่มีขนาดใหญ่ ชัดเจน สื่อความหมายเข้าใจง่าย และการบริการด้านสถานที่ ได้แก่ ความเหมาะสมของพื้นที่ตลาด และสิ่งอำนวยความสะดวก

1.3.2 ด้านรายได้ และระบบเศรษฐกิจ มีระบบการจัดการทุนชุมชนที่ครอบคลุม การฟื้นฟูทรัพยากร วิถีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา อัตลักษณ์ชุมชน และประวัติศาสตร์ โดยบูรณาการการทำงานระหว่างชุมชนท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.3.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการจัดการตลาดครบวงจร สร้างกติกาให้กระจายรายได้ให้กับเศรษฐกิจชุมชน ส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งทุนและทรัพยากร เพื่อให้ชุมชนมีการพัฒนาสินค้าและยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ

1.3.4 ด้านการมีส่วนร่วมของในและนอกชุมชน การอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลโดยคนใน/นอกชุมชนร่วมทุนร่วมกิจกรรมหรือกิจการ เพื่อพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างมีสำนึกถึงความเป็นเจ้าของร่วมกันในรูปแบบที่จะเกิดประโยชน์กับชุมชนท้องถิ่นสูงสุด

1.3.5 ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีระบบสวัสดิการการดูแลซึ่งกันและกัน การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสังคมใหญ่อย่างสร้างสรรค์และเกื้อกูล มีคุณธรรม จริยธรรมในการทำกิจกรรม การประกอบกิจการทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม หรือการดำรงชีวิต

1.3.6 ด้านกิจกรรมและสินค้า มีการจัดกิจกรรมโดยใช้การท่องเที่ยวมาพัฒนาเศรษฐกิจให้มีการกระจายรายได้ทั่วถึง และกระตุ้นจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อาทิ ส่งเสริมการขาย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และประชาสัมพันธ์ผ่าน social network ใช้การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อื่น ๆ

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลว่า “เราให้ความสำคัญกับสมาชิกทุกคนในตลาดเท่าเทียมกัน ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการบริหารในตลาดน้ำประจักษ์รัฐบางไผ่” (ผู้นำชุมชน, 2567)

“สร้างรากฐานจิตสำนึก ด้วยการให้ข้อมูล ความรู้ที่ถูกต้อง ให้ชาวบ้านในชุมชน เยาวชนและประชาชนทั่วไป รวมทั้งนักท่องเที่ยวส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน มีการควบคุมและบังคับใช้กฎระเบียบของชุมชนเป็นการบังคับให้คนในชุมชนปฏิบัติตามเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขคือกฎระเบียบในการจัดการทรัพยากร” (คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลบางไผ่, 2567)

และ “การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ มรดกของชุมชนที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินและได้ความรู้ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อให้เกิดคุณค่าต่อการเข้ามาท่องเที่ยวในตลาดน้ำ โดยส่งเสริมให้คนในชุมชนเอาสินค้าทางวัฒนธรรมมาขายสร้างรายได้ มีแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์” (องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่, 2567)

2. การค้นหากลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำประจักษ์รัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า จากการสนทนากลุ่มสรุปได้ ดังนี้

2.1 กลยุทธ์การสร้างระบบ

2.1.1 การพัฒนาด้านคมนาคมสายหลัก เพื่อให้สอดคล้องและอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งทางรถยนต์และเรือ

2.1.2 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพที่ดีและเอื้อต่อการท่องเที่ยว อาทิ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะที่เหมาะสมและการจัดการขยะที่ถูกต้อง

2.1.3 การพัฒนาด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนช่วยกันสอดส่อง ดูแล เฝ้าระวังความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อความสงบเรียบร้อยให้แก่ชุมชน และนักท่องเที่ยว

2.1.4 การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการให้มีมาตรฐานและทันสมัย และการให้บริการแก่ชุมชนและสังคม โดยบูรณาการการทำงานระหว่างชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง

2.2 กลยุทธ์การสร้างคน

2.2.1 การพัฒนาเรื่องความเข้มแข็งของชุมชนในเรื่องต่างๆ เช่น มีการรวมกลุ่มเป็นสภาองค์กรชุมชน การขยายเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มประกอบการต่างๆ

2.2.2 การพัฒนาส่งเสริมให้ชุมชนสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เช่น มีคัคเทศก์ ไกด์ เรือนำเที่ยว และพ่อค้า แม่ค้าใช้วัสดุจากธรรมชาติ

2.2.3 การพัฒนาด้านการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชน คนรุ่นใหม่ภายในชุมชน เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ยังคงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป

2.2.4 การพัฒนาด้านความปลอดภัยในตลาดและชุมชนโดยกลุ่มจิตอาสาและคนรุ่นใหม่ในชุมชน เช่น เฝ้าระวังคนตกน้ำ เด็กพลัดหลง จัดระเบียบรถ และประกาศ/ประชาสัมพันธ์

2.3 กลยุทธ์การสร้างศิลปวัฒนธรรม

2.3.1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน และมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น อาหาร ขนม วัฒนธรรม และการละเล่นท้องถิ่น

2.3.2 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและวิทยาการต่าง ๆ ที่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการและพัฒนาทุกด้าน เช่น การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวด้วยแอปพลิเคชัน Line Facebook Instagram และแพ็คเกจทัวร์

2.3.3 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยสนับสนุนให้ชุมชนจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมล่องเรือแจวชมวิถีชีวิตธรรมชาติ ภูมิทัศน์จาก การแสดงหนังตะลุง และชวนชิมอาหารพื้นบ้าน

2.3.4 การพัฒนาศิลปวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์โดยการรักษาอัตลักษณ์ วิถีวัฒนธรรมธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยการสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีสะท้อนถึง วิถีชีวิต และการถ่ายทอดอย่างน่าสนใจ

2.4 กลยุทธ์การสร้างเศรษฐกิจ

2.4.1 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ สร้างงาน สร้างรายได้ โดยคัดเลือกและควบคุมคุณภาพ และเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน

2.4.2 การพัฒนานโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร เช่น กองทุนหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และโฮมสเตย์

2.4.3 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ยกระดับให้ได้มาตรฐานสากล เช่น แบรนด เทคโนโลยีในการผลิต การส่งออก และช่องทางการตลาด

2.4.4 การพัฒนานโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจโดยภาครัฐให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวและการสร้างกลุ่มอาชีพในชุมชนให้มีความมั่นคง และเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากการศึกษา สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. จากการศึกษาริบท ศักยภาพ และการจัดการตลาดน้ำประชารัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปได้ว่า ตำบลบางไผ่อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นตำบลที่มีลำคลองเป็นจำนวนมากสองข้างเป็นป่าไม้เบญจพรรณ มีสัตว์น้ำที่อุดมสมบูรณ์ ในด้านศักยภาพตลาดน้ำประชารัฐชุมชนบางเปิดล่าง แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความดึงดูดใจ เป็นตลาดธรรมชาติแท้ ๆ ไม่ใช่เปิดตลาดแล้วสร้างธรรมชาติตั้งอยู่ติดถนนใหญ่ ง่าย เดินทางสะดวก ตัวตลาดตั้งอยู่ริมคลอง มีกิจกรรมที่น่าสนใจ 2 ส่วน คือ ล่องเรือชมธรรมชาติในคลองบางไผ่ และล่องเรือชมวัดจาก 2) ด้านคมนาคม มีเส้นทางเดินทางบกและทางน้ำที่เชื่อมโยงเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้สะดวก 3) ด้านประเพณีและวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณี ชักพระ ทอดผ้าป่า ประเพณีแข่งเรือยาว รับ - ส่ง ตายาย ส่วนในตำบลบางไผ่ไม่มีศิลปวัฒนธรรมของบรรพบุรุษที่นำมาจัดแสดงในตลาด คือ หนึ่งทะเล มโนราห์ 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ เป็นชุมชนที่โดดเด่นด้วยกายภาพเพราะมีทะเล มีแม่น้ำลำคลองสายน้อยใหญ่จำนวนมากกว่าร้อยคลองเชื่อมต่อกัน 5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีการพัฒนาด้านสถานที่อย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ การจัดจราจร ระบบรักษาความปลอดภัย และการเดินทางเข้าถึงสถานที่ และ 6) ด้านกิจกรรมและสินค้า มีการจำหน่ายของที่มีในท้องถิ่นและอาหารคาวและหวาน ภูมิปัญญาชาวบ้านและการนั่งเรือชมหิ่งห้อยตอนกลางคืน และในการดำเนินการจัดการตลาดน้ำประชารัฐชุมชนบางเปิดล่าง ได้แก่ 1) ด้านบริการท่องเที่ยว มีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานและชุมชนในการกำหนดโครงสร้างและการบริการงาน 2) ด้านรายได้ และระบบเศรษฐกิจ มีระบบการจัดการทุนชุมชนที่ครอบคลุมทุนทางสังคม ทุนคน ทุนพุทธิยากร วิถีวัฒนธรรมภูมิปัญญา อัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น และประวัติศาสตร์ 3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างกติกาชุมชนในการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าของต้นทุนทรัพยากรชุมชนสู่การเป็นสินค้าและบริการบนฐานอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมของในและนอกชุมชน มีส่วนร่วมมีความเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยคนในชุมชนร่วมทุนร่วมกิจกรรมหรือกิจการ มีสำนึกถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน 5) ด้านสังคมและวัฒนธรรม สร้างข้อมูลความรู้ระบบเศรษฐกิจเกี่ยวข้องเป็นฐานสำคัญในการวางแผนชุมชน และ 6) ด้านกิจกรรมและสินค้า เน้นการเชิดชู ทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น กระตุ้นจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยใช้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น

ซึ่งสอดคล้องกับวิซุดา เขียวเกตุ กล่าวถึงการจัดการตนเองของตลาดชุมชน กรณีศึกษาตลาดริมน้ำคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลาว่า ตลาดริมน้ำคลองแดนได้พลิกฟื้นขึ้นมาใหม่อีกครั้งด้วยกลุ่มเล็ก ๆ ในชุมชน ใช้กระบวนการทำงาน ร่วมกันที่เรียกว่า “วชร” ชุมชนเรียนรู้ร่วมกันผ่านเครื่องมืองานวิจัยชุมชน เริ่มจากการฟื้นฟูวัดคลองแดน สู่ชุมชน และขยายผลต่อยอดมาสู่ฟื้นฟูตลาดริมน้ำคลองแดนให้เป็นพื้นที่ทำกิจกรรมของชุมชน ด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การจัดการตนเองของตลาดริมน้ำเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นจากชุมชน โดยมีกระบวนการเริ่มจาก 1) การรวมกลุ่ม 2) แผนและข้อมูลชุมชน 3) การขับเคลื่อนแผน และ 4) การบูรณาการแผน การจัดการตนเองที่เกิดขึ้นภายในตลาดริมน้ำคลองแดนมีกลไกที่มีบทบาทและสนับสนุนที่สำคัญ ได้แก่ 1) บุคคลในชุมชน 2) เครือข่ายภาคี และ 3) ทุนชุมชน ชุมชนคลองแดนมีทุนของชุมชนถือเป็นฐานสำคัญที่นำไปสู่การจัดการในทุก ๆ ด้านของชุมชน ทั้งทุนวัฒนธรรม ทุนมนุษย์ ทุนความรู้ภูมิปัญญาและทุนธรรมชาติ ด้วยความเข้าใจในชุมชน ตนเอง จึงได้เห็นถึงศักยภาพของชุมชน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จนทำให้เกิดการจัดการทุนชุมชน นำมาสู่การบูรณาการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม (วิซุดา เขียวเกตุ, 2559) และปัทมา โกเมนทร์จรัส กล่าวถึง พฤติกรรมการท่องเที่ยวพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรูปแบบการเดินทางโดย รถยนต์ส่วนตัว กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สนใจคือกิจกรรมชมวิถีตลาดน้ำอัมพวา ช่องทางการได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวจากข้อมูลข่าวสารจากช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ ในด้านศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวพบว่าทุกด้าน มีระดับศักยภาพในเกณฑ์ระดับมาก ได้แก่ การเข้าถึงและการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกและที่พักกิจกรรมการดำเนินงาน และแพ็คเกจที่มีให้บริการ และการให้บริการอื่น ๆ และแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวในตลาดน้ำอัมพวา พบว่า 1) ควรเพิ่มการเดินทางมายังตลาดน้ำอัมพวา โดยทางรถไฟ ควรมีการจัดทำแผนพับที่เป็นเวอร์ชันภาษาอังกฤษและภาษาจีน 2) ควรมีการจัดการระบบน้ำประปาเพื่อให้มีน้ำไหลเป็นปกติ เพิ่มห้องสุขา ถังขยะ และจัดการระบบ Wi-Fi ให้ดีขึ้น 3) คุณภาพและความเหมาะสมของที่พักและอาหารควรมีมาตรฐานที่เหมาะสมกับ ราคา และเพียงพอแก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะวันเสาร์อาทิตย์ 4) ควรมีการเพิ่มกิจกรรมการปั่นจักรยานเส้นทางริม คลอง เพื่อชมธรรมชาติ ตลอดจนสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ กิจกรรมการชมหิ่งห้อยในยามค่ำคืน ควรจัดการสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของหิ่งห้อย 5) รูปแบบและราคาแพ็คเกจการให้บริการท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา ควรมีความเหมาะสม 6) ควรจัดหาข้อมูลการท่องเที่ยวธนาคาร ตู้เอทีเอ็ม แก่นักท่องเที่ยว 7) การประชาสัมพันธ์ คุณภาพและราคาของอาหาร ห้องสุขาสาธารณะและจัดหาถังขยะเพิ่มขึ้น ทั้งภาครัฐและเอกชน (ปัทมา โกเมนทร์จรัส, 2562)

2. จากการค้นหากลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำประชารัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางโปแต อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ สรุปได้ว่า จากการร่วมมือกันของคนในชุมชน การสำรวจชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี และอัตลักษณ์ที่เป็นมรดกทางสังคมของแต่ละชุมชนซึ่งไม่เพียงเป็นเสน่ห์ของการการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่ยังเป็นการค้นพบคุณค่าที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมีส่วนร่วม และความเป็นหนึ่งเดียวกันของชุมชน นำมาสู่การจัดการกิจกรรมเพื่อใช้การท่องเที่ยวเพื่อเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีการกระจายรายได้มากขึ้นในชุมชน โดยใช้กระบวนการในการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อร่วมกันบริหารจัดการและการเพิ่มมูลค่าทรัพยากรท้องถิ่น โดยสร้างแนวทางเป็นกลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำประชารัฐชุมชนบางเปิดล่าง ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การสร้างระบบ 2) กลยุทธ์การสร้างคน 3) กลยุทธ์การสร้างศิลปวัฒนธรรม และ 4) กลยุทธ์การสร้างเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อให้การ

ท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการพัฒนาสู่สากลอย่างมีเอกภาพบนฐานการรักษาและจัดการทรัพยากรชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับศรีนพร ขวนเกริกกุล ได้กล่าวถึงกลยุทธ์การยกระดับการตลาดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเมืองรองจังหวัดว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังต่อการตลาดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเมืองรองจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งประกอบไปด้วยผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการบริการ และสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 4.13 มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 2.75 ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวตกอยู่ใน Quadrant I ด้านบุคลากรและด้านกระบวนการให้บริการ ตกอยู่ใน Quadrant II ด้านการส่งเสริมการตลาด ตกอยู่ใน Quadrant III ด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และตกอยู่ใน Quadrant IV ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจัยการตลาดที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีความสามารถในการพยากรณ์ระดับดีและเป็นที่ยอมรับผ่านเกณฑ์ร้อยละ 40 ขึ้นไป ($\chi^2 / df = 2.365$, GFI = 0.957, CFI = 0.974, RMR = 0.016, RMSEA = 0.058) และด้านกลยุทธ์การยกระดับการตลาดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเมืองรองจังหวัดสิงห์บุรีคือ การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และปรับปรุงการนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ พัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวเพื่อบอกเล่าเรื่องราวของสถานที่ท่องเที่ยวให้น่าสนใจ เพิ่มการมีส่วนร่วมของกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว มีการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในรูปแบบที่น่าสนใจและติดป้ายราคา และมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน (ศรีนพร ขวนเกริกกุล, 2561) และธีราพร ทองปัญญา กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของอัตลักษณ์และการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษาตลาดน้ำดำเนินสะดวกว่า การท่องเที่ยวตลาดน้ำเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ที่ได้รับการนิยมนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ โดยตลาดน้ำเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน ตลาดน้ำในภาคกลางมีจำนวนหลายแห่ง แต่ละแห่งจะมีปัญหาที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งตลาดน้ำในภาคกลางเป็นตลาดน้ำที่มีชื่อเสียง พบว่า การบริหารจัดการจะมุ่งเน้นไปที่ 1) การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) การบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลง 3) การจัดการเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ทุนมนุษย์ ทุนสิ่งแวดล้อม ทุนทางสังคม ทุนทางกายภาพ ทุนการเงิน และ 4) การจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ (ธีราพร ทองปัญญา, 2561)

สรุปและข้อเสนอแนะ

บริบท ศักยภาพ และการจัดการตลาดน้ำประชารัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปได้ว่า บริบทตำบลบางไผ่ มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มมีคลองเล็กคลองน้อยไหลผ่านมีแม่น้ำหลายสายแยกออกมาจากลำคลอง ทำให้เป็นที่รู้จักในนาม "ดินแดนแห่งคลองร้อยสาย" มีพรรณพืชหลากหลายเจริญงอกงามเป็นทิวแถวสองฝั่งแม่น้ำลำคลอง มีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำและทรัพยากรก่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวตลาดน้ำ ด้านศักยภาพตลาดน้ำประชารัฐ ได้แก่ ดึงดูดใจ คมนาคม ประเพณี/วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรม/สินค้า และด้านการจัดการ ได้แก่ บริการท่องเที่ยวรายได้/เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมใน/นอกชุมชน สังคม/วัฒนธรรม และด้านกิจกรรม/สินค้า เป็นการนำรากเหง้าของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และของดีในชุมชนมาเป็น

ต้นทุนในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และกลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำประชารัฐชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปได้ว่า ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การสร้างระบบ 2) กลยุทธ์การสร้างคน 3) กลยุทธ์การสร้างศิลปวัฒนธรรม และ 4) กลยุทธ์การสร้างเศรษฐกิจ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้คือ 1) ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและวิทยาการต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับยุคสมัย เช่น การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวด้วยแอปพลิเคชัน Line Facebook Instagram และการจัดทำแพ็คเกจทัวร์การท่องเที่ยว 2) ควรส่งเสริมและสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนและคนรุ่นใหม่ในชุมชนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่ออนุรักษ์ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน และ 3) ควรสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการกับหน่วยงานภาครัฐ และสถานประกอบการกับองค์กรเอกชน หรือสร้างเครือข่ายระหว่างสถานประกอบการกับแหล่งท่องเที่ยว ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือ 1) การสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในจังหวัดและภาคีจังหวัดอื่น ๆ 2) การส่งเสริมผู้ประกอบการในชุมชนด้านการท่องเที่ยวในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้มีความทันสมัยและได้มาตรฐานมากขึ้น และ 3) ชุมชนควรจัดทำโครงการมัคคุเทศก์น้อย เพื่อให้เยาวชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของชุมชน และสร้างความรู้ ความตระหนักในเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชน ภูมิปัญญา และทุนชุมชน และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปคือ 1) ควรศึกษาตลาดน้ำพื้นที่อื่นที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน เพื่อหาแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ และสร้างเศรษฐกิจกระตุ้นในประเทศ 2) ควรศึกษาการพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และเชื่อมโยงกับชุมชนหรืออำเภอหรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ และ 3) ควรศึกษาเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวรอบตลาดน้ำประชารัฐบางไผ่ เพื่อวางแผนกลยุทธ์รองรับความต้องการหรือความสนใจของนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2566). ชุมชนคุณธรรมฯ วัดบางไผ่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. เรียกใช้เมื่อ 14 มีนาคม 2566 จาก <https://jk.tours>
- คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลบางไผ่. (14 มกราคม 2567). กลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำชุมชนประชารัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (มุกดา ใจดี, ผู้สัมภาษณ์)
- จิตรธิดา จิตธิวงษ์. (2556). ความสำเร็จของการดำเนินงานตลาดน้ำคลองลัดมะยม ถนนบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีราพร ทองปัญญา. (2561). การพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของอัตลักษณ์และการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษาตลาดน้ำดำเนินสะดวก. วารสารสังคมพัฒนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 48(2), 181-201.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.

- ประชาชน. (14 มกราคม 2567). กลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำชุมชนประชาธิรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางโป้ไม้ อำเภอมะเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (มุกดา ใจดี, ผู้สัมภาษณ์)
- ปัญญา คล้ายเดช และคณะ. (2561). รูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำที่มีต่อการพัฒนาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในประเทศไทย. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปัทมา โกเมนทร์จำรัส. (2562). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา อำเภอมะเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารช่อพะยอม, 30(2), 249-250.
- ผู้นำชุมชน. (24 มกราคม 2567). กลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำชุมชนประชาธิรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางโป้ไม้ อำเภอมะเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (มุกดา ใจดี, ผู้สัมภาษณ์)
- พนิตสุภา ธรรมประมวล และคณะ. (2553). กลยุทธ์และแผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดลพบุรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ราตรี โตเพ่งพัฒน์. (2543). วิถีชีวิตของเกษตรกรภาคกลาง. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- วิษุตา เขียวเกตุ. (2559). การจัดการตนเองของตลาดชุมชน กรณีศึกษาตลาดริมคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีณพร ขวนเกริกกุล. (2561). กลยุทธ์การยกระดับการตลาดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเมืองรองจังหวัดสิงห์บุรี. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. มหาวิทยาลัยสยาม.
- สารคดีการท่องเที่ยว. (2566). เที่ยวทั่วไทยกับนายรอบรู้. เรียกใช้เมื่อ 14 มีนาคม 2566 จาก https://www.sarakadee.com/knowledge/2004/07/travel_taladnam.htm
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2566). สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวประจำปีเดือนธันวาคม ปี 2566. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเฟื่องฟ้า พรินต์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางโป้ไม้. (2558). ข้อมูลทั่วไปของตำบลบางโป้ไม้. สุราษฎร์ธานี: องค์การบริหารส่วนตำบลบางโป้ไม้.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางโป้ไม้. (19 มกราคม 2567). กลยุทธ์การจัดการตลาดน้ำชุมชนประชาธิรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านเปิดล่าง ตำบลบางโป้ไม้ อำเภอมะเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (มุกดา ใจดี, ผู้สัมภาษณ์)
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้ Game-based Learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟัง อย่างมี
วิจรรณญาณและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราช
ภัฏสงขลา*

DEVELOPMENT OF A THAI LANGUAGE TEACHING MODEL USING Game-based
Learning, INTEGRATING SOUTHERN LOCAL LITERATURE TO PROMOTE
STUDENTS' CRITICAL LISTENING AND ANALYTICAL THINKING ABILITIES
GRADUATE DEGREE LEVEL SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY

นิตาริน จุลวรรณ^{1*}, มาเรียม นิลพันธุ์², ไชยศ ไพวิทยศิริธรรม²

Nidarin Junlawan^{1*}, Maream Nillapun², Chaiyos Paiwithayasiritham²

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ประเทศไทย¹

Faculty of Education Songkhla, Rajabhat University, Thailand¹

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประเทศไทย²

Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand²

*Corresponding author E-mail: nidarin.ju@skru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้ GBL บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจรรณญาณและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based Learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจรรณญาณและการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และเพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based Learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจรรณญาณ และการคิดวิเคราะห์ ซึ่งใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based Learning การทดลองใช้ และการประเมินและปรับปรุง ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้ Game-based Learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจรรณญาณ และการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาได้สำเร็จ โดยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล

ให้ผู้เรียนทราบ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการศึกษา ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียน การสอนโดยใช้ GBL บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา พบว่าผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังอย่างมี วิจารณญาณ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังการใช้ รูปแบบการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน, Game-based Learning, วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้, การฟังอย่างมี วิจารณญาณ, การคิดวิเคราะห์

Abstract

The research article on the development of a Thai language teaching model using GBL integrating southern local literature to promote critical listening and analytical thinking abilities of undergraduate students at Songkhla Rajabhat University aims to develop a teaching model using Game-based Learning integrating southern local literature to promote critical listening and analytical thinking abilities of undergraduate students at Songkhla Rajabhat University and to study the effectiveness of the teaching model using Game-based Learning integrating southern local literature to promote critical listening and analytical thinking abilities. The research and development model was used, consisting of basic data analysis, design and development of a teaching model using Game-based Learning, testing, and evaluation and improvement. The research results found that the Thai language teaching model using Game-based Learning integrating southern local literature to promote critical listening and analytical thinking abilities of undergraduate students at Songkhla Rajabhat University was successful. The developed teaching model consists of teaching management models, activity organizing steps, measurement and evaluation for learners in both theory and practice, training course content, learning activity organization, and the results of the study on the effectiveness of the teaching model using GBL integrating southern local literature to promote critical listening abilities. And the analytical thinking of graduate students at Songkhla Rajabhat University found that the results of the comparison of the ability to listen critically and the ability to think analytically after using the teaching model were significantly higher than before using the teaching model at the statistical level of .05.

Keywords: Teaching Model, Game-based Learning, Southern Local Literature, Critical Listening, Analytical Thinking

บทนำ

การฟังนับเป็นทักษะการรับสารที่สำคัญในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทำให้บุคคลเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถโต้ตอบข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้อง (อรรชนีดา หวานคง, 2559) โดยการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ ถือเป็นกระบวนการรับสารจากการได้ยิน พิจารณาอย่างรอบคอบ ก่อนนำไปใช้ประโยชน์ (คัมภีรภาพ คงสารวย, 2563) การฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณเป็นทักษะสำคัญที่มุ่งเน้นให้บุคคลใช้ความสามารถ ด้านการคิดวิเคราะห์ คิด แยกแยะ ตลอดจนประเมินค่าสิ่งที่ฟัง ส่งเสริมทักษะทางภาษา ตลอดจนเพิ่มพูนความรู้ และแนวคิด ที่น่าเชื่อถือ ส่งเสริมให้บุคคลรู้เท่าทันสื่อ และเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่เสมอ (เสาวลักษณ์ เมฆแดง, 2555)

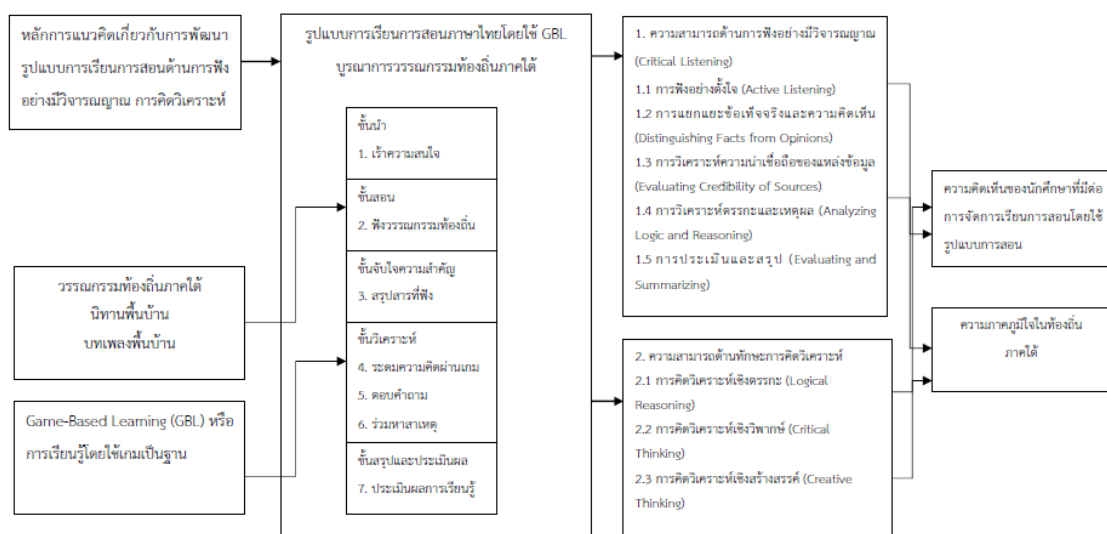
เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ การสร้างคนและสังคมแห่งการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในทุกคน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐาน ที่ 1 ได้กล่าวว่า การศึกษาต้องพัฒนาคนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ตรงตามความต้องการทั้งในด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ทักษะ คุณธรรม จิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ให้บัณฑิตมีความรู้คู่คุณธรรมและ จริยธรรม คือ การมีความรู้ในศาสตร์ และประพฤตินอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม และด้วยควมมีสำนึกรับผิดชอบ ทั้งในส่วนตนและส่วนรวมมี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2558); (สำนักนโยบาย ด้านการศึกษามหาภาค, 2553)

ภาษาไทยเป็นวิชาที่มีความสำคัญในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ในสาขาวิชาอื่น ๆ ดังนั้นการเรียนรู้ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนให้ถูกต้องตามหลักวิชาภาษาไทยนั้นจึง นับว่าเป็น “หัวใจ” ของภาษาไทยซึ่งมีความสำคัญมากที่จะช่วยทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ (จรรยาศักดิ์ บุญญา พิทักษ์, 2553) “ทักษะการฟัง เป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญมากทักษะหนึ่ง ทั้งนี้เพราะได้มีความเจริญทางด้าน เทคโนโลยี สื่อสารมวลชน ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น ซึ่งทำให้บุคคลฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เยาวชน ต้องใช้ทักษะการฟังเป็นอันมาก ถ้านักเรียนได้รับการฝึกฝน และการแนะแนวในด้านการฟังอย่างถูกต้อง เหมาะสม นักเรียนก็จะมีความสามารถ ในการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับประโยชน์เต็มที่จากการฟัง หาก นักเรียนขาดการฝึกฝนทักษะการฟังแล้ว นักเรียนก็จะไม่ได้รับประโยชน์จากการฟังเท่าที่ควร และอาจเกิดผลร้าย กับนักเรียนได้” สรุปได้ว่า ทักษะการฟังเป็นทักษะที่มีความสำคัญ และใช้มากที่สุดในชีวิตประจำวันของคนเรา การ ฟังมีบทบาทสำคัญยิ่งในการศึกษา เพราะเป็นรากฐานในการเรียนรู้ และเข้าใจภาษาได้ดี จนสามารถสื่อความหมาย กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิเศษ ชาญประโคน, 2550) การฟังเป็นการแสดงมารยาทที่ดีในการเข้าสังคม ทำให้เข้าใจสารได้อย่างครบถ้วน การฟังที่ดีย่อมทำให้ได้รับข้อความของสารอย่างครบถ้วน และสามารถเข้าใจใน วัตถุประสงค์ของผู้พูด ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาด้านอื่น ๆ เป็นพื้นฐานสำคัญของสมรรถภาพทางความคิด (จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ, 2555) ดังนั้น จึงได้มีการกำหนดจุดประสงค์ของการสอนฟังไว้อย่างชัดเจน ทั้งในระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ในส่วนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้ กำหนดการสอนทักษะการฟังไว้ในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 นักศึกษาจะได้

เรียนวิชา ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งการฟังในระดับอุดมศึกษานี้ ผู้เรียนควรมี ความสามารถด้านทักษะการฟังในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถคิดวิเคราะห์ได้ถูกต้อง

จากการสอนรายวิชาการฟัง การดู และการพูดสำหรับครูภาษาไทย ผู้วิจัยสังเกต พบว่า การรับสารด้านทักษะการฟังเป็นทักษะหนึ่งที่ต้องได้รับการพัฒนา เนื่องจาก บางครั้งผู้เรียนอาจฟังแล้วไม่เข้าใจ จนไม่สามารถวิเคราะห์สารที่ได้ฟังได้ตรงประเด็น ทั้งนี้ อาจเกิดจากหลายปัจจัยทั้งด้านผู้สอนที่เน้นบรรยายมากกว่าการปฏิบัติ ด้านเนื้อหาขาดความน่าสนใจ ด้านผู้เรียนขาดความรู้ ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ Game-based Learning ซึ่งเป็นแนวการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นสื่อ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยผสมผสานความสนุกสนานจากการเล่นเกมบูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นไปพร้อม ๆ กัน โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีการวิจัย

กรอบแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถช่วยดึงดูดความสนใจของนักศึกษาให้ได้รับความรู้อย่างมีความสุข และรู้สึกเข้าใจภาคใต้เพื่อให้เกิดความรู้ห่วงแหนเอกลักษณ์ภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based Learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based Learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้ Game-based Learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ และเปรียบเทียบความสามารถในการ

คิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based Learning
บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้ Game-based Learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) ศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หลักสูตรปรับปรุง 2567
2. ศึกษาความคิดเห็นอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 3 คน เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนนักศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทั้งนี้การศึกษาข้อมูลผู้วิจัยจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
3. สอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม และสอบถามเรื่องวรรณกรรมที่ควรนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทั้งนี้การศึกษาข้อมูลผู้วิจัยจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
4. ศึกษาความต้องการของนักศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ Game-based Learning และวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีการคำนวณค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) การออกแบบและพัฒนา

1. ออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based Learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ จากนั้นพัฒนาเครื่องมือประกอบการเรียนการสอน และเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 อาจารย์ผู้สอนภาษาไทย จำนวน 3 คน โดยใช้รูปแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)
 - 2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ จำนวน 1 คน โดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์
 - 2.3 อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 2 คน
 - 2.4 อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา จำนวน 1 คน

3. ปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน และเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์ และเกณฑ์การประเมินความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) ทดลองใช้

1. กำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาไทย และสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์-ภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการฟัง การดู การพูดสำหรับครูภาษาไทย ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2567 รวมทั้งหมด 60 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ลงทะเบียนเรียนวิชาการฟัง การดู การพูดสำหรับครูภาษาไทย ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เนื่องจากมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากร

2. ชี้แจงหลักการเหตุผล รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบ

3. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

4. จัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 2 สัปดาห์ ๆ ละ 4 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง

5. บันทึกหลังจบกิจกรรม

6. ทดสอบหลังเรียน (Post-test)

7. สอบถามความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) การประเมินและปรับปรุง

1. ประเมินผลความสามารถด้านการฟังของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

2. ประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

3. ปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นให้มีความเหมาะสมและนำไปใช้ได้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น รูปแบบการเรียนการสอนโดยโดยใช้ GBL โดยบูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้

2. ตัวแปรตาม ความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถด้านทักษะการคิดวิเคราะห์

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณหลังใช้รูปแบบการสอนสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based Learning โดยบูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้
2. นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังใช้รูปแบบการสอนสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based Learning โดยบูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้

ผลการวิจัย

การศึกษาการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้ Game-based Learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเป็นการวิจัยลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based Learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณและการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านให้ความเห็นว่าทักษะการฟังและการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณมีความสำคัญต่อผู้เรียน โดยเฉพาะการบูรณาการทักษะการฟังและการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณกับ Game-based learning ซึ่งเชื่อมโยงวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ของนักศึกษา น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ทำให้บรรยากาศการเรียนมีความสนุกสนาน และส่งเสริมทักษะการฟังนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม และสอบถามเรื่องวรรณกรรมที่ควรนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอน สรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า การนำวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนถือเป็นสิ่งที่น่าสนใจมาก เนื่องจาก ปัจจุบันเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น นักศึกษาส่วนใหญ่ละเลยวิถีเดิม รากเหง้าภูมิปัญญาเดิม ทำให้วรรณกรรมพื้นบ้านใกล้จะเลือนหายไปตามกาลเวลา การนำวรรณกรรมท้องถิ่นเข้ามาปรับใช้ในการเรียนการสอนน่าจะเปรียบเสมือนการกระตุ้นให้นักศึกษาฉุกคิดถึงวัฒนธรรมเดิมของตนเองได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมให้เกิดความรัก ห่วงหววนในความเป็นภาคใต้ แต่อาจมีข้อจำกัดตรงเนื้อหาที่อาจจะมีคำภาษาใต้โบราณที่ปัจจุบันไม่มีคนพูด อาจต้องทำความเข้าใจความหมายเดิมบ้าง (สนธิ บุญฤทธิ์, 2567)

ผู้วิจัยศึกษาความต้องการในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Game-based learning ซึ่งเชื่อมโยงวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ นักศึกษาต้องการพัฒนาการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณและการคิดวิเคราะห์มากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 4.76 ด้านฝึกวิเคราะห์เนื้อหาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ที่ปรากฏในสื่อที่ฟังมีค่าเฉลี่ย 4.66 ด้านความต้องการ

เรียนรู้ผ่าน Game-based learning มากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.59 ด้านความต้องการให้วัดและประเมินผลการฟังและดูด้วยวิธีการที่หลากหลายมีค่าเฉลี่ย 4.59

2. ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based learning บุรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยร่างรูปแบบการสอนตามข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Game-based learning พบว่า ร่างรูปแบบการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำร่างรูปแบบการสอนไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ-ภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based learning บุรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ โดยวิธีการเปรียบเทียบคะแนนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้ Game-based learning บุรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรมก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) โดยการทดสอบค่าที่แบบไม่อิสระ (t-test dependent) พบว่าคะแนนก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 คะแนนหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.40 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสอนมีประสิทธิภาพช่วยพัฒนาความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์ให้ดีขึ้น

ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้ Game-based learning บุรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พบว่าค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.00 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพในระดับมากที่สุด โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนได้ประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนและให้ความเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนมีคุณภาพดี

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้ Game-based Learning (GBL) บุรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มีผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนา ผู้วิจัย พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยบุรณาการ Game-based Learning กับวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ช่วยส่งเสริมความสนใจและการมี

ส่วนร่วมของนักศึกษา ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สนุกสนานและเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น ผลการทดลองใช้รูปแบบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคะแนนทดสอบหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย รูปแบบนี้ยังได้รับการประเมินคุณภาพในระดับสูงจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าเฉลี่ย (M) 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 0.00 ซึ่งสะท้อนถึงความเหมาะสมและความมีคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนนี้

2. การพัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนรูปแบบนี้สามารถส่งเสริมทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพดังที่ คัมภีร์ภาพ คงสารวย ได้กล่าวว่า การฟังอย่างมีวิจารณญาณ ถือเป็นกระบวนการรับสารจากการได้ยิน พิจารณาอย่างรอบคอบก่อนนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งนักศึกษาสามารถวิเคราะห์และประเมินเนื้อหาที่ได้ยินอย่างลึกซึ้งอันเป็นผลจากการบูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นที่มีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของนักศึกษา ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการฟังในเชิงลึก (คัมภีร์ภาพ คงสารวย, 2563)

3. การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัย พบว่า การเรียนรู้ผ่าน Game-based Learning ที่มีกระบวนการเชิงโต้ตอบและกิจกรรมที่กระตุ้นความคิด ส่งผลให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น ซึ่งยืนยันถึงความสำเร็จของรูปแบบการสอนนี้ สอดคล้องกับเสาวลักษณ์ เมฆแดง ที่กล่าวถึง การฟังอันเป็นทักษะสำคัญที่ส่งเสริมด้านการคิดวิเคราะห์ คิดแยกแยะ ตลอดจนประเมินค่าสิ่งที่ฟัง ส่งเสริมทักษะทางภาษา ตลอดจนเพิ่มพูนความรู้ และแนวคิด ที่น่าเชื่อถือ ส่งเสริมให้บุคคลรู้เท่าทันสื่อ และเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่เสมอ (เสาวลักษณ์ เมฆแดง, 2555)

จากการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยเชื่อว่าความน่าสนใจของวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้บูรณาการสู่การเรียนการสอน ช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีสมัยใหม่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต และสร้างความภูมิใจในเอกลักษณ์ของพื้นที่ภาคใต้ แม้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนนี้จะมีประสิทธิภาพสูง แต่การใช้วรรณกรรมท้องถิ่นที่มีภาษาเฉพาะถิ่น เช่น คำศัพท์ถิ่นโบราณ อาจเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจของนักศึกษา ดังนั้น ผู้สอนควรพัฒนาแนวทางอธิบายเพิ่มเติมหรือปรับเนื้อหาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการขยายการศึกษาในรูปแบบนี้ไปยังกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้นเพื่อเพิ่มความครอบคลุมและความยั่งยืนในการพัฒนาทักษะของผู้เรียน

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้ Game-based learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สามารถอภิปรายผลแยกตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยสามารถพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ภาษาไทยโดยใช้ Game-based learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาได้สำเร็จ โดยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ที่ประเมินว่ารูปแบบการเรียนการสอนมีคุณภาพดี โดยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้เกิดจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร หลักสูตร ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ และความต้องการของนักศึกษา ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนรวมถึงเครื่องมือประกอบการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมตรงตามความต้องการและสามารถนำไปใช้ได้จริง วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาได้จริง วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Game-based learning บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาได้จริง ทั้งนี้ ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอาจเนื่องมาจากรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีความน่าสนใจ สนุกสนาน โดยการนำ Game-based learning มาบูรณาการกับวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ใกล้ตัวนักศึกษา สามารถช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจ อยากเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์ตามไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

- คัมภีรภาพ คงสารวย. (2563). การศึกษาประสิทธิภาพและทัศนคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ต่อการใช้สื่อการเรียนภาษาอังกฤษ ชุดการฟังอย่างมีวิจารณญาณ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 9(2), 670-682.
- จรรยาศักดิ์ บุญญาพิทักษ์. (2553). เอกสารประกอบการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ. (2555). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- วิเศษ ชาญประโคน. (2550). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.

- สนิท บุญฤทธิ์. (2 กันยายน 2567). วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม และวรรณกรรมที่ควรนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอน. (นิตาริน จุลวรรณ, ผู้สัมภาษณ์)
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558. กรุงเทพมหานคร: วงศ์สว่างพับลิชชิ่งแอนด์พริ้นติ้ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักนโยบายด้านการศึกษามหาภาค. (2553). เป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวลักษณ์ เมฆแดง. (2555). การพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรชนิดา หวานคง. (2559). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21. วารสารญาณสังวร, 87(2), 303-310.

รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้*

THE ADMINISTRATIVE MODEL BASED ON THE KING'S PHILOSOPHY TO PROMOTE LIFELONG LEARNING OF LEARNING CENTERS UNDER THE DEPARTMENT OF LEARNING ENCOURAGEMENT

วราวุธ ไกรนที*, ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์, สุปัทนา หอมบุปผา

Warawoot Krainatee, Paponsan Potipitak, Supattana Hombubpha

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประเทศไทย

Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: warawuth.k@nsru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ 2) สร้างรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 403 คน เลือกสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้เชี่ยวชาญการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ จำนวน 21 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบบันทึก แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบประเมินรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารด้วยหลัก 3 ป. 2) การจัดการความรู้ด้วยหลักการเข้าถึง 3) การมีส่วนร่วมด้วยหลักการเข้าใจ และ 4) การปฏิบัติงานด้วยหลักการพัฒนา รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ส่วนที่ 2 กระบวนการสู่ความสำเร็จ ส่วนที่ 3 ผลผลิต ส่วนที่ 4 ผลลัพธ์ และส่วนที่ 5 เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ และผลการประเมินรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีผลการประเมินด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, ศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต, สถานศึกษา, กรมส่งเสริมการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were to 1) analyze the components of administration based on the King's philosophy to promote lifelong learning of learning centers under the department of learning encouragement; 2) create an administration model based on the King's philosophy to promote lifelong learning of learning centers under the department of learning encouragement; and 3) evaluate an administration model based on the King's philosophy to promote lifelong learning of learning centers under the department of learning encouragement. This research was a mixed methods consisted of 1) Quantitative research, collecting data from the sample group of 403 administrators obtained from multi-stage random sampling. The instrument used a questionnaire. The statistics used in the research are mean and standard deviation. 2) Qualitative research, key informants include 21 experts in administration according to the King's philosophy, using purposive selection. The instruments used were draft model, structured interview forms, focus group discussions or expert seminars forms, and the assessment forms. The statistics used in the research are mean and standard deviation. And the data were analyzed through the descriptive explanation. The research results were as follows: The administration based on the King's Philosophy to promote lifelong learning of learning centers under the department of learning encouragement consisted of four components: 1) Management with 3P principles; 2) Knowledge management with Achieve; 3) Participation with Understand and 4) Operation with Develop. The administration model based on the King's Philosophy to promote lifelong learning consisted of 5 parts: part 1 was the input factors, part 2 was the processes for success, part 3 was the outputs, part 4 was the outcomes, and part 5 was the conditions of success. The evaluation results of an administration model based on the King's Philosophy to promote lifelong learning in terms of accuracy, suitability, possibility, and usefulness were at the highest level.

Keywords: The Administrative Model, King's Philosophy, Lifelong Learning, Learning Center, The Department of Learning Encouragement

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากลตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องบูรณาการกัน เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายที่มุ่งให้ประเทศไทยบรรลุ วิสัยทัศน์ “ประเทศ

ไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน การศึกษาจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทย ทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและ สมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพ ความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลก ท่ามกลาง กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จัดเป็นเป้าหมายสำคัญ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ ที่ จะต้องมีการวางรากฐานคนในสังคมให้เป็นผู้ที่พร้อมเรียนรู้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา สามารถรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งการเตรียมความพร้อมดังกล่าว ประเทศไทยได้มีการวางนโยบาย และแนวทางต่าง ๆ ปรากฏให้เห็นได้จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมถึงแผนยุทธศาสตร์อื่น ๆ อันมีหน่วยงานจากกระทรวงต่าง ๆ รับผิดชอบตามบทบาท ภาระหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ระดับชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

จากข้อมูลสมรรถนะการศึกษาของไทยในเวทีสากล ด้านคุณภาพการศึกษาที่ยังมีคุณภาพการศึกษาต่ำ และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูง ประกอบกับสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนไม่สอดคล้องกับทิศทางการ ขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังขาด ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และ เสริมสร้างธรรมาภิบาล การผลิตบัณฑิตที่ไม่สอดคล้องหรือตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ไม่ว่าจะเป็น ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้านทักษะภาษาต่างประเทศและทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่ง เป็นทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในยุคของสถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) โดยมีรายงานสถานะตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. 2566 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป้าหมายที่ 4 (SDG 4) การศึกษา ที่มีคุณภาพ เป้าหมายคือ สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และ สนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งข้อมูลในปี 2562 พบว่ายังมีตัวชี้วัดที่ยังต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ ด้าน สัดส่วนของเด็ก/เยาวชนที่มีความสามารถตามเกณฑ์ขั้นต่ำด้านการอ่าน อยู่ที่ร้อยละ 57.10 ด้านคณิตศาสตร์หรือ การคิดคำนวณอยู่ที่ร้อยละ 51.20 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566) และในปี 2565 สถาบันนานาชาติเพื่อ พัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development: IMD) ได้จัดอันดับความสามารถ ในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 53 จากทั้งหมด 63 ประเทศ และเป็นอันดับ 10 ของ ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา และด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

กรมส่งเสริมการเรียนรู้ หน่วยงานทางการศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ จึงมี บทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกช่วงวัย ในการพัฒนาการบริหารการจัดการศึกษา การส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่ง แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะครอบคลุมมิติการจัดการศึกษา การฝึกอบรม การทำงาน และการพัฒนาชีวิตของ

บุคคล โดยที่บุคคลในแต่ละช่วงวัยจำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และตลอดชีวิตในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และเรียนรู้สาระความรู้หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทุกเรื่องของชีวิตผ่านระบบการศึกษา และการเรียนรู้จากที่บ้าน ที่ทำงาน ในชุมชน ในองค์กรหรือหน่วยงาน และ/หรือในสถาบันการศึกษา ในลักษณะการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทุกเรื่องของชีวิตจากทุกระบบและทุกช่องทาง (Life-wide Learning) นอกจากนี้การเรียนรู้ตลอดชีวิตยังหมายรวมถึง การเรียนรู้เชิงลึกจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายในวิถีชีวิต การเรียนรู้ผ่านความคิด วิถีวัฒนธรรม/ภูมิปัญญา และการสื่อสาร ในลักษณะการเรียนรู้เชิงลึก (Life-deep Learning) (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2564) โดยน้อมนำหลักการบริหารตามศาสตร์พระราชามาใช้ในการบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มีคุณภาพ โดยศาสตร์พระราชาเป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระราชทานพระราชดำริ พระบรมราโชวาท หลักการทรงงาน หลักปรัชญาและทฤษฎีเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อความยั่งยืน โดยมุ่งเน้นในการพัฒนา “คน” เพื่อให้คนสามารถอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมและภูมิสังคมที่มีความแตกต่างกันได้ เมื่อนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษา จึงถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคน โดยสามารถนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เข้าใจ หมายถึง ทำอะไรต้องเข้าใจปัญหา เข้าใจหนทางแก้ไข เข้าใจกระบวนการจัดการ และปรับความเข้าใจระหว่างผู้ให้กับผู้รับเสียก่อน ย่อมทำให้เข้าใจซึ่งกันและกัน เข้าถึง หมายถึง เมื่อเกิดความเข้าใจระหว่างกันแล้ว ต้องเข้าถึงการกระทำ อาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เข้าถึงเครื่องมือเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ และความสามัคคีในการร่วมมือร่วมไม้กันทำงานและพัฒนา หมายถึง เมื่อทุกฝ่ายมีความเข้าใจและเข้าถึงกันแล้ว การพัฒนาก็จะดำเนินการไปอย่างยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การพัฒนาเป็นสิ่งที่นำไปสู่ความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน (สมบัติ นพวัฏ, 2561) รวมถึงหลัก 3ป. “ปฏิบัติ ปรีชาดี ปฏิเวธ” มาประยุกต์ใช้ในการทำงานและแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ปฏิบัติ คือ ทรงทำให้เห็นเป็นประจักษ์ การทรงงานเพื่อแก้ไขปัญหาแก่พสกนิกร การพัฒนาด้านต่าง ๆ การสร้างสิ่งประดิษฐ์ชิ้นใหม่ ไปจนถึงการปฏิบัติในการครองพระองค์ในฐานะพ่อของแผ่นดิน ทรงปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับทุก ๆ คน รวมถึงส่วนที่เป็นการครองพระองค์ในด้านการใช้จ่าย การใช้สิ่งของให้มีประโยชน์สูงสุด นับเป็นแบบอย่างในทางปฏิบัติให้แก่พสกนิกรได้อย่างแท้จริง ปรีชาดี ทรงสอนให้เรียนตามทีที่ทรงสอนและสามารถทำได้จริง โดยในส่วนของปรีชาดี เป็นการให้ความสำคัญในการศึกษาสำหรับเยาวชนและประชาชนโดยทั่วไป ที่ได้พระราชทานผ่านพระราชดำริในการตั้งสถานศึกษาหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การพระราชทานพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส การพระราชทานหลักการ ทั้งในด้านวิชาความรู้ การปลูกฝังคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม และปฏิเวธ คือ ผลจากการกระทำ แสดงให้เห็นผลที่เป็นประจักษ์เพื่อขับเคลื่อนศาสตร์พระราชาออกไปสู่ประชาชน ทั้งในส่วนของปฏิบัติและปรีชาดี ที่ได้ทรงทำมาตลอดอย่างต่อเนื่องตลอดพระชนม์ชีพ ได้แสดงให้เห็นเป็นประจักษ์โดยทั่วไปถึงผลดีแห่งการที่ทรงกระทำ โดยในส่วนที่เป็นประจักษ์ คือ โครงการต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงริเริ่มแก้ไขปัญหาให้แก่พสกนิกรทั่วประเทศ (สำนักกรรมมาธิการ 1 สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) ดังนั้น ศาสตร์พระราชาจึงเป็นองค์ความรู้ที่ได้ทรงพระราชทานในการทรงงานเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของพสกนิกรชาวไทย และทรงได้ทดลองจนเป็นผลที่ได้พิสูจน์แล้วว่าสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างยั่งยืน (ปกรณกิตติ ม่วงประสิทธิ์ และคณะ, 2563) จากตัวอย่างงานวิจัยการนำรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการบริหารตามศาสตร์พระราชา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารตามศาสตร์พระราชา องค์ประกอบที่ 3 คุณภาพผู้เรียนตามศาสตร์พระราชา และองค์ประกอบที่ 4 ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารตามศาสตร์พระราชา มีผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อนำรูปแบบไปประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์พบว่า ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด (จารุวรรณ ตาลสุกเรือง, 2566) ซึ่งผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารการจัดการศึกษา และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับนักศึกษาและประชาชนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบการบริหารที่สามารถนำมาเป็นต้นแบบของการบริหารที่มีความเหมาะสมนั้น ควรเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนทุกช่วงวัยได้อย่างแท้จริง ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา หรือการส่งเสริมการเรียนรู้ในสภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของยุคปัจจุบัน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบสร้างรูปแบบ และประเมินรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ และการปฏิบัติการด้านการบริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยรวมของประเทศอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างประกอบด้วย ผู้บริหารระดับนโยบาย ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้บริหารระดับสูงกรมส่งเสริมการเรียนรู้ จำนวน 3 คน ผู้บริหารการศึกษาที่มีวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ หรือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 6 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย หรืออาจารย์มหาวิทยาลัยสาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน

1.3 ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ/เขต) สังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ จำนวน 403 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ มี 3 ฉบับ ดังนี้

2.1 แบบบันทึกผลการวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ โดยกำหนดกรอบแนวคิด ขอบเขตของการสำรวจเอกสาร สร้างแบบบันทึกผลการวิเคราะห์เอกสารตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียด ประกอบด้วย ชื่อนักการศึกษา และสาระสำคัญโดยสรุป นำแบบบันทึกผลการวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบประเด็นว่าครอบคลุมหรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบแนวคิด ขอบเขตของการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษา ตามกรอบแนวคิดที่กำหนด และจัดส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาทำการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

2.3 แบบสอบถามการบริหารตามศาสตร์พระราช เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale) มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ โดยนำตัวแปรที่ได้จากผลการศึกษาเอกสาร และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาสร้างแบบข้อคำถามต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรที่ต้องการศึกษา นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขเพื่อความถูกต้อง ดำเนินการปรับแก้ไขแบบสอบถามตามที่ได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะ นำแบบสอบถามจัดส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ข้อคำถามที่มีความเหมาะสม 145 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 นำไปทดลอง (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเที่ยง (Reliability Statistics) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.972 นำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

3.1 เก็บข้อมูลจากการศึกษา วิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วบันทึกลงในแบบบันทึกผล

3.2 เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน

3.3 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 403

ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

4.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

4.3 ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง

4.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3.2 วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

5.1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

5.1.2 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

5.2.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

5.2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้เชี่ยวชาญ 11 คน ได้แก่ ผู้บริหารระดับนโยบาย จำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษาวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานด้านศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ จำนวน 4 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ มี 4 ฉบับ ดังนี้

2.1 ร่างรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษา มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ โดยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาทำการร่างรูปแบบการบริหารฯ และจัดสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) เพื่อยืนยันรูปแบบ โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อคิดเห็นจากการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิตามประเด็นการสัมภาษณ์ สรุปอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นปรับปรุงรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 เอกสารประกอบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มี 3 ฉบับ ได้แก่ 1) คำโคร่งวิทยานิพนธ์ฉบับย่อ 2) ร่างรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 3) แบบตรวจสอบรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษา

2.3 คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษา

2.4 แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษา เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Likert Scale)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ในวันที่ 25 พฤศจิกายน 2567 เวลา 09.00-12.00 น. ณ ห้อง 924 อาคาร 9 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อคิดเห็นจากการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิตามประเด็นการสัมภาษณ์ สรุปอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นปรับปรุงรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2 การประเมินคู่มือการใช้รูปแบบรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยส่งคู่มือพร้อมแบบประเมินความเหมาะสมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินทางออนไลน์ จากนั้นนำแบบประเมินที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

5.1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

5.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้

1. แหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการประเมินรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 10 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

แบบประเมินรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งประเมินใน 4 ด้าน (ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์) โดยเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Likert Scale)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์การประเมินรูปแบบการบริหารฯ จากคณะครู ศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ให้กับผู้เชี่ยวชาญทางออนไลน์

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาทางออนไลน์ ซึ่งได้รับการตอบกลับมาจำนวน 10 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของการตอบแบบประเมิน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการประเมิน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

5.1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

5.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีผลการวิจัยดังนี้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารด้วยหลัก 3ป. (ปฏิบัติ ปรัชญา ปฏิเวธ) ประกอบด้วยตัวแปร 12 ตัวแปร ได้แก่ 1) การบริหารจัดการสถานที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม 2) การอำนวยความสะดวกให้บุคลากรทุกคนได้ทดลองและเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง

3) ส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาอื่น ๆ เกิดการเปรียบเทียบเพื่อค้นคว้าและพัฒนาวิธีการปฏิบัติงาน 4) ผู้บริหาร บุคลากร กำหนดวัตถุประสงค์ และวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน 5) การดำเนินการควบคุมกันของการกำหนดวัตถุประสงค์กับการวางแผน 6) การจัดทำและพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 7) ส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านโดยการจัดแหล่งทรัพยากร และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง 8) ผู้สอนวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน 9) ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ 10) การกระตุ้นให้บุคคลใฝ่หาความรู้ และสร้างสมรรถนะในการเรียนรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 11) การจัดการเรียนรู้เชื่อมโยงกับการวิเคราะห์หลักสูตร และ 12) การนำเทคโนโลยีมาใช้ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างทั่วถึงกว้างขวางและรวดเร็ว

องค์ประกอบที่ 2 การจัดการความรู้ด้วยหลักการเข้าถึง ประกอบด้วยตัวแปร 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) การเรียนรู้ในสถานศึกษา มีทั้งในระดับตัวบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับสถานศึกษา 2) การสร้างองค์ความรู้ของสถานศึกษา ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ 3) กระบวนการจัดการความรู้ของสถานศึกษามีขั้นตอนที่สมบูรณ์ 4) การเปลี่ยนแปลงที่ให้ความสนใจกับการเรียนรู้และดำเนินการพัฒนาไปพร้อมกัน และ 5) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารที่ทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย

องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมด้วยหลักการเข้าใจ ประกอบด้วยตัวแปร 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) การร่วมระดมความคิดเห็นเพื่อให้เข้าถึงปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) การมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการพัฒนาการจัดการ/กิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายหรือกลยุทธ์ของสถานศึกษา 4) การเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการร่างระเบียบวิธีการปฏิบัติงานต่าง ๆ และ 5) การร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เข้าใจปัญหา สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการแก้ปัญหา และ

องค์ประกอบที่ 4 การปฏิบัติงานด้วยหลักการพัฒนา ประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) การปรับปรุงแก้ไขปัญหาการบริหารงานในสถานศึกษาให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ 2) การนำแนวทางใหม่ ๆ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพ 3) การตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และ 4) การรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน และหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ผลการสร้างรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีปัจจัยนำเข้า 7 ประการ จากบริบทแนวคิด หลักการและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา คือ 1) นโยบายการจัดการศึกษาของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ 2) การบริหาร 4M's 3) การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ 4) การบริหารโดยการมีส่วนร่วม 5) การบริหารการเปลี่ยนแปลง 6) องค์การแห่งการเรียนรู้ และ 7) ศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 กระบวนการสู่ความสำเร็จ ผู้บริหาร บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษารวมทั้งเครือข่าย ต้องศึกษาทำความเข้าใจกระบวนการดำเนินงาน เพื่อประยุกต์นำเอาองค์ประกอบของการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 4 องค์ประกอบ ตามแนวทางของศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ (ปฏิบัติ ปรัชญา ปฏิเวธ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา) และใช้วงจรการบริหารของเดมมิง (P-D-C-A) เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการบริหาร ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการบริหารด้วย

หลัก 3ป. (ปฏิบัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ) 2) องค์ประกอบด้านการจัดการความรู้ด้วยหลักการเข้าถึง 3) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมด้วยหลักการเข้าใจ และ 4) องค์ประกอบด้านการปฏิบัติงานด้วยหลักการพัฒนา ส่วนที่ 3 ผลผลิตเป็นผลที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่มีการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ 1) สถานศึกษามีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียน 2) สถานศึกษามีระบบการจัดการความรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม 3) สถานศึกษามีวิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากร และ 4) สถานศึกษามีระบบการตรวจสอบ แก้ไข และปรับปรุงการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ส่วนที่ 4 ผลลัพธ์ เป็นผลที่จะเกิดขึ้นต่อเนื่องหลังจากที่มีการบริหารตามศาสตร์พระราชา ได้แก่ 1) สถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้รับการยอมรับจากสังคม 2) บุคลากรในสถานศึกษามีความตระหนักในความสำคัญของศาสตร์พระราชา ร่วมมือร่วมใจกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ 3) มีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ 4) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ และ ส่วนที่ 5 เจาะใจความสำเร็จ 1) สถานศึกษาต้องนำ 4 องค์ประกอบ มาบริหารตามแนวทางของศาสตร์พระราชา และวงจรการบริหารของเดมมิ่ง (P-D-C-A) เป็นแนวทางในการขับเคลื่อน โดยประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของแต่ละสถานศึกษา อย่างเหมาะสม 2) ผู้บริหาร ครู บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ต้องตระหนัก รับผิดชอบ มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน

ผลการยืนยันรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่ารูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้มีความเหมาะสม

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีผลการประเมินทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.77 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.17 รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.16 รองลงมา คือ ด้านความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.14 ด้านความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.17 และด้านความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.21

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารด้วยหลัก 3ป. (ปฏิบัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ) 2) การจัดการความรู้ด้วยหลักการเข้าถึง 3) การมีส่วนร่วมด้วยหลักการเข้าใจ และ 4) การปฏิบัติงานด้วยหลักการพัฒนา ทั้งนี้องค์ประกอบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีที่มาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการ

สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงสำรวจจากโปรแกรมสำเร็จรูป ได้องค์ประกอบที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด นำมาตั้งชื่อองค์ประกอบโดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ภายในกลุ่มตัวแปร และให้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักกรรมาธิการ 1 สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร แนวทางตามศาสตร์พระราชาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ และเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์กัน และความสอดคล้องเป็นรายองค์ประกอบในการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารด้วยหลัก 3ป. (ปฏิบัติ ปรีดี ปฏิเวธ) สามารถอธิบายให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น “ปฏิบัติ” คือ การที่ลงมือทำให้เห็นเป็นประจักษ์ในด้านการปฏิบัติ การพัฒนาในด้านต่าง ๆ การสร้างหรือประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น “ปรีดี” คือ การสอนให้เรียน และสามารถทำได้จริง และ “ปฏิเวธ” คือ ผลจากการกระทำ แสดงให้เห็นผลเป็นที่ประจักษ์เพื่อขับเคลื่อนศาสตร์พระราชาออกไปสู่ประชาชน ทั้งในส่วนของปฏิบัติและปรีดี (สำนักกรรมาธิการ 1 สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) องค์ประกอบที่ 2 การจัดการความรู้ด้วยหลักการเข้าถึง สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า “เข้าถึง” เป็นการเข้าถึงการกระทำ สร้างความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เข้าถึงเครื่องมือเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ และความสามัคคีร่วมใจร่วมใจของผู้ปฏิบัติ ร่วมมือร่วมไม้กันทำงาน องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมด้วยหลักการเข้าใจ สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า “เข้าใจ” คือ ทำอะไรต้องเข้าใจปัญหา เข้าใจหนทางแก้ไข เข้าใจกระบวนการจัดการ และปรับความเข้าใจระหว่างผู้ให้กับผู้รับเสียก่อน ให้เข้าใจซึ่งกันและกัน และในองค์ประกอบที่ 4 การปฏิบัติงานด้วยหลักการพัฒนา สอดคล้องกับแนวคิดของสมบัติ นพรัก ที่อธิบายไว้ว่า “การพัฒนา” มีลักษณะที่เมื่อต่างฝ่ายต่างเข้าใจกันแล้ว เข้าถึงกันแล้ว การพัฒนาก็จะดำเนินการไปอย่างยั่งยืน (สมบัติ นพรัก, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของรอง ปัญสังกา และคณะ ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนสีขาว ตามแนวทางศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายการที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ การบริหารจัดการความเข้าใจ รองลงมาคือการป้องกันและการค้นหา ซึ่งกระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย เข้าใจ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) รู้จักวิเคราะห์ปัญหา และ 2) ศึกษาให้ประจักษ์ เข้าถึง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ใช้หลักการเปิดจากข้างใน 2) แก้ไขจากจุดเล็ก 3) ลงมือทำให้สำเร็จ 4) รู้ขอบเขตภูมิสังคม และพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ง่าย เหมาะสม เชื่อมโยงแนวทางแก้ไข 2) มีส่วนร่วม เกิดประโยชน์ส่วนรวม 3) รวบรวมนำมาสะท้อนผล 4) เผยให้คนเกิดแรงบันดาลใจ (รอง ปัญสังกา และคณะ, 2562)

การสร้างรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ได้องค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ส่วนที่ 2 กระบวนการสู่ความสำเร็จ ส่วนที่ 3 ผลผลิต ส่วนที่ 4 ผลลัพธ์ และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งตรวจสอบรูปแบบด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีความเหมาะสม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการสร้างรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้มีลักษณะเป็นโครงสร้าง และองค์ประกอบการบริหารที่มีแนวทางการพัฒนาตามตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบที่ส่งผลให้การบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ บรรลุ

เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ส่วนประกอบทั้ง 5 ส่วน จึงเป็นโครงสร้างสำคัญในการพัฒนาการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง และสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ โดยส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า เป็นการกำหนดกรอบในการพัฒนารูปแบบที่แสดงถึงแนวคิด หลักการของการพัฒนารูปแบบ การดำเนินการตามรูปแบบ เพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ส่วนที่ 2 กระบวนการสู่ความสำเร็จ เป็นการแสดงถึงรายละเอียดขององค์ประกอบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษา อธิบายถึงวิธีการ และขั้นตอนการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจถึงสิ่งที่ต้องดำเนินการตามรูปแบบ แสดงให้เห็นถึงความเป็นระบบ และคุณภาพของการดำเนินการ ส่งผลให้สามารถกำกับ ติดตามผลที่เกิดขึ้นตามแผนงานที่กำหนดไว้ ส่วนที่ 3 ผลผลิต เป็นเป้าหมายหรือผลที่ต้องการจะเกิดขึ้นหลังจากที่มีการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษา ส่วนที่ 4 ผลลัพธ์ เป็นผลที่จะเกิดขึ้นต่อเนื่องหลังจากที่บรรลุเป้าหมายหรือผลที่ต้องการจะเกิดขึ้นจากการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษา และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ เป็นส่วนสำคัญที่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องคำนึงถึงและนำไปปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้มีการนำรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของรอง ปัญสังกา และคณะ ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนสีขาว ตามแนวทางศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนสีขาว ตามแนวทางศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ลักษณะของรูปแบบเป็นการดำเนินงานเชิงระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) โดยมีผลย้อนกลับทุกขั้นตอน (รองปัญสังกา และคณะ, 2562)

การประเมินรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีผลการประเมินด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกระบวนการสร้างรูปแบบมีความเหมาะสม ทำให้ได้รูปแบบการบริหารที่มีคุณภาพ กระบวนการดังกล่าวประกอบไปด้วย การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความครอบคลุมและมีความเที่ยงตรง และทำการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ ทำให้ได้รูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทในการพัฒนาการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ และได้มีการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จนได้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบที่ถูกต้องสมบูรณ์ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เกิดความเข้าใจในรูปแบบและแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ได้ ดังที่ วาโรเพ็งสวัสดิ์ นักวิชาการได้กล่าวไว้ว่า ในการสร้างรูปแบบสามารถทำได้ โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำมาใช้กำหนดองค์ประกอบ และตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบ มีขั้นตอนสรุป คือ

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย การศึกษาจากบริบทจริง เช่น การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ อาจใช้การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยอาจใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลข้างต้นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดการวิจัย นำมาจัดทำรูปแบบ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า รูปแบบที่มีคุณภาพขึ้นอยู่กับกระบวนการสร้างที่มีขั้นตอนครอบคลุม มีการอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในการดำเนินงานจริง (วโร เฟิงส์วีสต์, 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยของรอง ปัญสังกา และคณะ ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนสีขาว ตามแนวทางศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความเหมาะสม อยู่ในระดับมากทุกด้าน (รอง ปัญสังกา และคณะ, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า องค์ประกอบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารด้วยหลัก ปฏิบัติ ปรัชญา 2) การจัดการความรู้ด้วยหลักการเข้าถึง 3) การมีส่วนร่วมด้วยหลักการเข้าใจ และ 4) การปฏิบัติงานด้วยหลักการพัฒนา รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ส่วนที่ 2 กระบวนการสู่ความสำเร็จ ส่วนที่ 3 ผลผลิต ส่วนที่ 4 ผลลัพธ์ และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีความเหมาะสม การประเมินรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ มีผลการประเมินด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกระบวนการสร้างรูปแบบมีความเหมาะสม ทำให้ได้รูปแบบการบริหารที่มีคุณภาพ ทำให้ได้รูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ และได้มีการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จนได้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบที่ถูกต้องสมบูรณ์ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เกิดความเข้าใจใน รูปแบบและแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) การนำรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบจากคู่มือการใช้รูปแบบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างละเอียดในทุกประเด็น เนื้อหาก่อนนำไปใช้ในสถานการณ์จริง 2) รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นในครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จได้ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาต้องตระหนัก มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน ร่วมกันแก้ปัญหาโดยประยุกต์รูปแบบให้เข้า

กับบริบทของแต่ละสถานศึกษา และนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีในการบริหารมาใช้อย่างเหมาะสม 3) รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้สามารถนำไปพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดอื่นให้สามารถพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางศาสตร์พระราชได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: ครุสภา.
- จารุวรรณ ตาลสุกเรือง. (2566). รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชากับพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรกรณ์กิตติ ม่วงประสิทธิ์ และคณะ. (2563). ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาการบริหารการศึกษาอย่างยั่งยืน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 18(2), 21-42.
- รอง ปัญสังกา และคณะ. (2562). รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนสีขาวตามแนวทางศาสตร์พระราชาสู่ความยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. Creative Science, 2(4), 1-16.
- สมบัติ นพรัก. (2561). ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาศาสตร์การบริหาร. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักกรรมการ 1 สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชาสภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ เรื่อง การขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชาสู่การปฏิรูปประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). รายงานการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ประจำปี 2566. นนทบุรี: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). รายงานสถานะตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. 2566. กรุงเทพมหานคร: ธนอรุณการพิมพ์.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2564). นิทัศน์แนวคิดและแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารสังคมพัฒนศาสตร์

วารสารสังคมพัฒนศาสตร์ เป็นวารสารวิชาการของวัดสนธิ์ (นาสน) ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าและนำเสนอ องค์ความรู้ทางด้านวิชาการ โดยการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัยนักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย และสถาบันภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขาวิชาเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ ศาสนศึกษา ธุรกิจทั่วไป การจัดการ และการบัญชี สังคมศาสตร์ทั่วไป การศึกษา รวมถึง สหวิทยาการ ด้านสังคมศาสตร์และและศาสตร์แห่งการพัฒนา โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลหรือองค์กร ทั้งภายในและภายนอกวัด เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย ประเภท บทความวิจัย และ บทความวิชาการ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสังคมพัฒนศาสตร์จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็น ความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร สังคมพัฒนศาสตร์

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับองค์ความรู้สาขาวิชาเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ ศาสนศึกษา ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี สังคมศาสตร์ทั่วไป การศึกษารวมถึงสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และและศาสตร์แห่งการพัฒนา

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3. การจัดเตรียมบทความต้นฉบับ

ผู้เขียนจะต้องจัดเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ตั้งค่าน้ำกระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบ

ล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วน และเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

- 2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก
- 3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน
- 4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวน 300 - 350 คำ
- 5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 - 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3 - 5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด
- 7) การใช้ตัวเลข ค่าย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับเนื้อหาสาระ ดังนี้

- 1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้น กระชับได้ใจความ
- 2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย และระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 7) **สรุป (Conclusion) และข้อเสนอแนะ (Recommendation)** ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 8) **กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (Acknowledgement)** (เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีขอขอบคุณผู้มีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)
- 9) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. รูปแบบการอ้างอิงเอกสารทางวิชาการ

การอ้างอิงในบทความ เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าใน การตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด - ปิด แล้วระบุชื่อ - นามสกุลของผู้เขียน และปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่าง เช่น ธรรมนูญตำบล หมายถึง กติการ่วม ข้อตกลงร่วมของคนในชุมชนที่เกิดจาก สำนึก ของคนในตำบลที่มาอยู่ร่วมกันและสามารถกำหนดเป้าหมายอนาคตของตนเอง ตามวิถีชีวิตแห่งจิตสำนึกร่วม โดยการบูรณาการทุนชุมชนสู่การปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการจัดการตนเองของตำบล การทำธรรมนูญ จึงมีองค์ประกอบส่วนระดับและกระบวนการหลายขั้นตอน มีเรียกว่า ธรรมนูญ ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือระเบียบชุมชน เป็นต้น มีหัวใจสำคัญของธรรมนูญนั้นอยู่ที่การจัดรูปแบบของอำนาจใหม่ให้เกิดปฏิบัติการเกิดการยอมรับร่วมกันในเงื่อนไข กฎเกณฑ์ และมาตรการการควบคุมต่าง ๆ (สำนักสนับสนุนสภาพองค์กรชุมชน, 2559) นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ทำให้วิถีชีวิตของประชากรไทยและสภาพความเป็นอยู่ของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมาก ส่งผลให้ประเทศชาติมีความรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ ทำให้ประชากรไทยมีความสุขกาย และมีความพอใจกับวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สังคมไทยในปัจจุบันโดยทั่วไปมีความเสื่อมในด้านศีลธรรมและคุณธรรมมากยิ่งขึ้น ประชากรมีค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยตามกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยม (พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต), 2556)

ในกรณีที่ต้องการอ้างคำกล่าว หรือต้องการยกผลการวิจัยของนักวิจัยมายืนยัน มีรูปแบบการอ้างอิงดังนี้ คือ หลังชื่อผู้เขียน ครั้งแรก ยังไม่ต้องใส่ปี พ.ศ. แต่ให้ใส่หลังจากเนื้อความจบแล้วแทน ตัวอย่างเช่น

ดังผลการวิจัย อนุรักษ์กานต์ โสภณโสตร์ พบว่า การเจริญเติบโตในนักเรียนอายุ 6 - 12 ปี จำนวน 1,492,089 คน จาก 76 จังหวัด นักเรียนมีภาวะอ้วน จำนวน 187,000 คน เตี้ย จำนวน 254,620 คน และผอม จำนวน 99,112 คน ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพ นักเรียนที่เตี้ยและผอม จะมีสติปัญญาต่ำ เรียนรู้ช้า ภูมิคุ้มกันโรคต่ำ ติดเชื้อได้ง่าย นักเรียนที่มีภาวะอ้วน เสี่ยงต่อการเกิดโรคเรื้อรังต่าง ๆ เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หัวใจและหลอดเลือด เป็นต้น (อนุรักษ์กานต์ โสภณโสตร์, 2559)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า การกล่าวถึงชื่อครั้งแรกจะยังไม่ระบุ ปี พ.ศ. ตามหลังแต่จะมารระบุ (ชื่อนามสกุล, ปี พ.ศ.) หลังจากเนื้อความจบแล้ว

การกรอกข้อมูลอ้างอิงระบบนาม - ปีจะต้องดำเนินการกรอกในฟังก์ชันการอ้างอิง ของโปรแกรม Microsoft Word 2013 ขึ้นไป เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

4.1.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่าง เช่น เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอนัตตลักขณสูตร พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 โดยมีใจความสำคัญของพระสูตรว่า "ภิกษุทั้งหลาย รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตาภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาหาร และบุคคลพึงได้ ในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่า "รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณของเราจะเป็นอย่างนี้ อย่าได้เป็นอย่างนั้น ภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเป็นนัตตา ฉะนั้น จึงเป็นไปเพื่ออาหาร และบุคคลย่อมไม่ได้ ในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่า "รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ของเราจะเป็นอย่างนี้ อย่าได้เป็นอย่างนั้น" (วิ.ม.(ไทย) 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2550)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สินประสิทธิ์กุล, 2564)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และคณะ, 2564)

5) พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย ให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2562)

6) ออนไลน์ ให้ระบุชื่อผู้เขียน หรือชื่อหน่วยงานหรือองค์กร หรือระบุชื่อเว็บไซต์ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูพรหมเขตคณารักษ์, 2564), หรือ (กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564), หรือ (ไทยรัฐออนไลน์, 2564)

7) กรณีที่ชื่อผู้เขียน และปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์เหมือนกัน ชื่อผู้เขียนที่เป็นภาษาไทยให้ใช้ ก ข ค ต่อท้ายปี พ.ศ. เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ก), (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ข), (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ค)

8) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด หรือให้สำนักวิชาการที่เป็นที่รู้จักของวงการวิชาการทั่วไปมากที่สุด ซึ่งในกรณีนี้เรียกว่า “การอ้างอิงซ้อน” การอ้างอิงซ้อนสามารถอ้างอิงซ้อนได้ไม่เกิน 3 รายการ เช่น การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม คนที่ได้รับการศึกษาจะทำให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม

สติปัญญา และความเจริญงอกงามนั้นต้องเป็นไปในทางที่ดีเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม (Dewey, J. 1965); (พุทธทาสภิกขุ, 2549); (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2555) เป็นต้น

4.1.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Dewey, J., 1965)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Vogler, R. & Huber, B., 2008)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keller, K. L. et al., 2008)
- 4) กรณีที่ชื่อผู้เขียน และปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์เหมือนกัน ชื่อผู้เขียนที่เป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ A B C ต่อท้ายปี พ.ศ. เช่น (Khongkhawai, S., 2021A), (Khongkhawai, S., 2021B), (Khongkhawai, S., 2021C),
- 5) กรณีการอ้างอิงซ้อน ให้ใช้หลักการเดียวกันกับภาษาไทย

4.2 การอ้างอิงเอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (หัวข้อเอกสารอ้างอิง)

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สุรางค์ จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าให้อ้าง).// สถานที่พิมพ์: /

สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มนิติธรรม.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(6), 464-477.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ/ใน ชื่อสารานุกรม/ (หน้า). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ใน บทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92 - 115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

เสกสรร กิติวิสิณ. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา.// ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

- วิชารวรรณ นิลเกตุ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตื่อ อำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บรรเจิต สอพิมาย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอมิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธีรุตม์ สุขสกุลวัฒน์. (2563). การวิเคราะห์โมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบผสมพระดัดด้วยโมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบทางเลือกที่คำนึงถึงการเดา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2552). การวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

พระณัฐพงษ์ สิริสุณโณ (จันทร์โร). (28 มีนาคม 2564). ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว), ผู้สัมภาษณ์).

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). รายงานจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก https://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id

Global Entrepreneurship Research Association (GERA). (2020). GEM Thailand Report 2019-20. Retrieved December 21, 2020, from <https://www.gemconsortium.org/report/gem-thailand-report-2019-20>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อ กฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง (ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ ตอนที่/ หน้า/ (วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484. (2548). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58 ตอนที่ 1391 (14 ตุลาคม 2548).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเถปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุภางค์ จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มนิติธรรม.

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(6), 464-477.

ประเสริฐ ญ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ญ นคร ในบทความจาก สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

เสกสรร กิติวิสิณ. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.

วชิรารรณ นิลเกตุ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตือ อำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บรรเจิด สอพิมาย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ธีรุตม์ สุขสกุลวัฒน์. (2563). การวิเคราะห์โมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบผสมพระดับด้วยโมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบทางเลือกที่คำนึงถึงการเดา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐพงศ์ บุญญานวัตร. (2552). การวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ (จันทโร). (28 มีนาคม 2564). ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว), ผู้สัมภาษณ์).

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). รายงานจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก https://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484. (2548). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58 ตอนที่ 1391 (14 ตุลาคม 2548).

- Browder, D. M. et al. (2001). Reviewing resources on self-determination: A map for teachers. Remedial and Special Education, 22(4), 233-244.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers
- Global Entrepreneurship Research Association (GERA). (2020). GEM Thailand Report 2019-20. Retrieved December 21, 2020, from <https://www.gemconsortium.org/report/gem-thailand-report-2019-20>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารสังคมพัฒนศาสตร์ได้ที่ <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JSSD> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : suriya.sur@mcu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสาร สังคมพัฒนศาสตร์

บทความต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้นำส่งในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2013 หรือมากกว่า ความยาวของบทความต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่าน หรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัยบทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารสังคมพัฒนศาสตร์หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิขสิทธิ์วารสารฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารสังคมพัฒนศาสตร์

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 - 350 คำ)

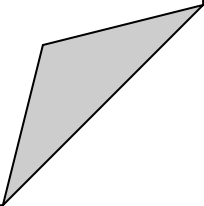
(16 pt)..... ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์
.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3 - 5 คำ

Abstract (18 pt)

..... (16 pt) แปลเนื้อความให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3 - 5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมา โดยกว้าง ๆ พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

.....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ) พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

.....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสภาพปัญหาของพื้นที่ที่ต้องการศึกษา (พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล)

.....

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล, กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ, วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ...นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16.pt) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

.....

.....

.....

.....

.....

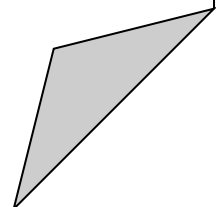
.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16.pt).....ระบอบองค์ความรู้ใหม่เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สัณเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16.pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีชื่อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt)... ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของ
ผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....
.....
.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 - 350 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3 - 5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt).....

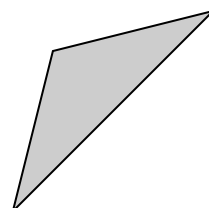
.....

.....

.....

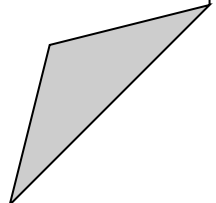
.....

Keywords: 3 - 5 words

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

